

SÄVSJÖ HEMBYGDSPFÖRENING

Årsskrift 2013

Innehållsförteckning

Ett samarbete som knyter ihop dåtid och nutid för framtiden av Inger Högberg och Bertil Zettergren	sid. 2
En officer och en gentleman av Inger Högberg	sid. 4
Minnen från Hillarp "Smålands Skansen" av Gull-Maj Holst	sid. 8
Varubilarnas tid av Bertil Zettergren	sid. 11
Kiosker i Sävsjö av Inger Högberg	sid. 16
Zachéus Svensson – uppfinnaren som visade vägen av Bertil Zettergren	sid. 19
Fotbollsmatchen av Rolf Andersson	sid. 22
Komstad kvarn & kafé av Anna-Karin och Olof Rostedt	sid. 24
Avplock 1953 av Maj.Sofie Andersson och Nils Olov Thomas	sid. 25
Sävsjö hembygdsförening - verksamhetsberättelse av styrelsen	sid. 35

Ett samarbete som knyter ihop dåtid och nutid för framtiden

När skönheten kom till byn då fanns klokheten kanske redan där men inget riktigt bibliotek. Skönheten är Elna Nilsson och byn var municipalsamhället Sävsjö som fick sitt stadsbibliotek 1965.

För visst hör de ihop biblioteket och Elna som just fyllt nittio. Men hon är ju så mycket mer. Söker på webben och får upp: Elna Margareta Nilsson född 19/2 1923 i Helsingborg. Svensk bibliotekarie, hembygdsforskare och författare. Men detta är bara en bråkdel av hennes järn i elden. Vi börjar från början.

Som fyraåring kommer denna ljuslockiga flicka med föräldrar och storebror Bengt till Sävsjö för att pappa Anders, bankkamreren, skall få ordning på sina lungor. Hon går i Tegnér-skolan för Axel Franzén, konfirmeras i Vallsjö gamla kyrka som en i en grupp på tre, idrottar, dansar folkdans, deltar i kyrkliga flickringen, är IOGT-scout, kämpar på vallsjösidan mot ljungabusarna med rutten potatis som ammunition, hon har alla tider stått upp för det hon tror på. Hon har dock bytt sida och bor sedan många år på Ljungasidan.

Redan som liten flicka iakttar Elna orten och människorna med alla sinnen. Registrerar municipalsamhällets speciella lukter, ljud, färger och människor. Hon älskar dem och kan beskriva dem. Att höra henne berätta är en njutning, hon har dialekten, värmen, humorn och vokabulären.

Elna Nilsson som vi förknippar med slätterängar och torp-ställen i sensommarljus, sitter i dammiga arkiv och läser på, många timmar. Knackar på sin skrivmaskin.

Antecknar och samlar bilder. Gräver och funderar. Så kom den då - först som efterlängtd följetong i

Hembygdsföreningens årsskrifter och sedan i bokform 1997 - Sävsjö ett samhälles liv och utveckling vid stambanan. En bibel på 2 kg och 649 sidor. Ett outhärligt uppslagsverk för oss sävsjöfantaster. Hjälper oss att lösa tvister om människor, hus och kvarter.

Alla torpskyltar som hjälper oss vandrare har hon varit delaktig i. En absolut favorit är ”Torp och backstugor i Norra Ljunga socken”, ett dokument att återvända till och att gå på upptäcksfärd med. Tala om gediget arbete.

Det var Elna som var med och lyfte fram Brunck, pojken från Komstad, som fick ge namn åt en hel stadsdel i New York.

Elna Nilsson, en kvinna med temperament och åsikter. Ryter till på tidningens insändarsida. Vägrar dator men erkänner numera dess möjligheter. Förra året utsågs hon till föreningen Sävsjöflickornas skyddshelgon, en uppgift hon tar på största allvar.

Naturligtvis har hon också varit viktig för Hembygdsföreningen, aktiv i uppbyggnaden av Komstadstiftelsen och hängiven botaniker.

Allt detta som vår näste jubilar också brinner för.

Ty när vårmånaden maj står i sitt flor fyller även Birger Lindgren nittio år. Han är född i

Karlskrona men kom också hit av en tillfällighet. Han förväxlade Sävsjöström med Sävsjö men fick ändå leda strömmen i Sävsjö ... genom sitt jobb som chef för Elverket.

Nu är detta 66 år sedan och han har präglat bygden på sitt ibland underfundiga sätt. Men alltid inriktad på att göra gott.

Han invaldes i styrelsen för Hembygdsföreningen, i Stadshotellets lilla festsal, redan 1966. Efter 29 år avtackades han!

På ett sätt har han varit en doldis men bläddrar man i pärmar och protokoll finns han med lite varstans.

Ingen av Hembygdsföreningens årsskrifter har väl passerat trycket utan en eller flera teckningar av Birgers penna.

Och ingen bör vara okunnig om att det är Birger som ligger bakom den geniala torpstolpen i tryckimpregnerad furu med bokstäverna staplade på varandra och med ett litet plåttak i koppar.

Och ingen har väl passerat gatorna i Sävsjö och övriga tätorter utan att ha sett de vackra ljusstjärnorna som under vintern sitter på lyktstolparna. Det är Birgers idé sedan 1981. År 2002 fick han välförtjänt ta emot kommunens kulturstipendium med följande motivering: ”Kulturpristagaren har under många år nedlagt ett mycket stort arbete i Komstad, dels med att restaurera och vidmakthålla Komstad ängar, dels med att återställa och restaurera byggnader och annat, som ingår i den på senare år bildade Stiftelsen Komstad Kvarn.

Till stor del tack vare Birger Lindgrens insatser har anläggningarna i Komstad utvecklats till ett levande och välskött industrimuseum, som tillsammans med de vackra ängarna utgör ett uppskattat utflykts- och turistmål”.

Inger Högberg och Bertil Zettergren

En officer och en gentleman

Internationella aeronautiska federationen i Frankrike.

Vi undertecknade, sportslig kraft erkänd av Internationella aeronautiska federationen för Frankrike, intygar att Mr. Van Porat född i Hagganas, Sandsjö den 24 augusti 1886 har uppfyllt alla villkor påbudna av F.A.I (och) har blivit diplomerad: Flygpilot den 11 augusti 1912. Aeronautiska sport kommissionen, ordförande R de Vogui.

Flygpionjär Gösta von Porat, väckte mitt intresse för några år sedan då någon ville utse honom till Sävsjö's mest kända person genom tiderna. Flygplan, uniform, blanka knappar och ett von i namnet lät spännande. Teknikbegåvning, högtflygande planer, envishet och en tuffing till fru. En mix som förde denna man från Häggenäs, till franska Pau, upp i luften, ner i Skillinga-ryd, till kylan i Östersund, via pionjär-andan i Östergyllen, till sällskapslivet på Ullinge och tillbaka till Sävsjö.

Carl Gustaf (Gösta) von Porat föddes 24 augusti 1886 i Häggenäs, Norra Sandsjö. Son till Anders Gustaf f.1846, mönster-skrivare och bankkamrer i Sävsjö, och Maria Muhr f. 1861. Slakten är adlig, n:o 1381 i

adelskalendern, med ursprung i Mecklenburg. En anfader var fäktnästare vid hovet och invigde Karl XII i fäktningskonst och i slakten finns också en norsk OS-mästare i boxning.

1904 avlägger Gösta studentexamen vid Jönköpings läroverk. För att få ihop lite fickpengar sköter han skioptikonapparaten vid olika föreläsningar. En gammal läroverkslärare föreläste under rubriken "Luftsegling började med Ikaros". Det hela handlade mest om ballonger och i någon mån om förslag till styrbara luft-farkoster. Med ett par ord avfärdade föreläsaren en tysk vid namn Lilienthal som hade den tokiga idén att vilja flyga med vingar. En dag kom en vindpust och vände upp och ner på hans

apparat, så Lilienthal slog ihjäl sig. Slutledning: Ikaros fick ett längre eftermäle-att flyga är bara för sagoberättare. För vår blivande flygpionjär blir det officersexamen 1906 och löjtnants grad vid Fortifikationen 1909. Artilleri- o ingenjörshögskolan som elev 1907-10 och som lärare (repetitör) 1912-14. Under elevtiden möttes hans examensarbete ”Aeroplanet och dess militära använd-ning” med medlidsamma axelryckningar. Men intresset för det här med flyg är väckt och tar form. Gösta ritar sitt första flyg-maskinsprojekt på ett marmorbord i kadettmässen på Karlberg. Det blir många plan och projekt -på papperet. Han insåg bl.a. nödvändigheten av styrorgan i tre dimensioner, även skevningsroder. Någon litteratur i ämnet fanns inte, så det blir att famla i luften. 1911 såg Gösta flygning första gången, i Stockholm, då flyg-baronen Carl Cederström langade apel-siner från 100 m höjd. 1912 genomgick han flygutbildning vid Nieuports flygskola i Pau, Frankrike och erhöll svenskt flyg-diplom som nr 7. Man förstår att Gösta var tidigt ute då det först 1912 startades en statlig utbildning av flygare för svenska armén. Detta blir avstampet för en lång flygarkarriär. Inte ens en flygkrasch sommaren 1914 i Skillingaryd tycks avskräcka Gösta. Planets huvudtank lossnar och krossar lårbenet. Han blir kvar på Jönköpings lasarett i flera månader. Löjtnanten flyger inte på ett helt år och förblir strakbent hela livet. Konvalescensen förgylls något av schackpartier på sängkanten med Elsa. 1913 gifter han sig nämligen med Elsa Norrman f. 1892, överstedotter från Karls-borg. Med gott humör följer hon Gösta, genom grader och förflyttningar. Karriären rullar på. Godkänd flygmaskinsförare vid Fälttelegrafkåren 1916, tygofficer vid flygkompaniet på Malmen(F3) 1916 och dess chef 1920-26, chef för aviatikavdelningen vid Södertälje

verkstäder 1917, sekreterare i 1917 års flygkommission, genomgår flygutbildning i Paris 1919 på Ecole supérieure d/Aéronautique et de Constructions mécaniques. Under utbildningen i Paris drar Gösta upp ritningarna till ett lättare ensitsigt biplan för övningsändamål, uppbyggt kring en Thulinmotor. Planet fick namnet Tummeliten senare Tummelisa och kom att användas som skolflygplan i mer än tio år. Åter till Sverige. Sakkunnig i försvarsrevisionen 1920-23, delegat vid internationella luftfartskongresserna i Paris 1921, London 1923 och Bryssel 1925, sakkunnig i försvarsdepartementet 1923-1924, major vid flygvapnet 1926. Major i armén 1929-34. Chef för 4:e flygkåren i Östersund (Frösön) 1926-34 och utsedd att undersöka ett mystiskt flyghaveri, med spök-flygare inblandad, vid Sala gruva. Åren i Östersund var nog de lyckligaste med tillfälle till skidåkning, fiske och säll-skapsliv på mässen som rekreation. Men också utmaningar som när provinsial-läkaren i Vilhelmina begärde flygplan för att hämta en sjuk kvinna. Skulle man nu ge sig in på ambulansflyg med öppna krigsflygplan? Linköping igen. Chef för 3:e flygkåren på Malmen(Östgöta flygflottilj) 1934-41, överstelöjtnant i flygvapnet 1934 och överste 1938-1941.

Nu är det dags för vår flyghjälte att gå i pension som var regel för en 55 årig flottiljchef. Men det var beredskapstid och flygvapnet behövde officerare, så Gösta kontraktsanställs som chef för flygstabens

flygfältsavdelning i Stockholm. Inte nog med det, ett år senare får han förfrågan att återinträda i tjänst som överste och bli chef för Norrbottens flygbaskår (F21). Han begär betänketid för att resonera med Elsa som svarar ”till Luleå på 4 år! Själv-klart”. Det blir en nog så dramatisk av-slutning på vår pionjärs yrkesliv. Riktigt i hetluften.

Ansvarar för att flygfälten är användbara för flygstyrkorna som för-stärkts för att kunna ingripa mot tyska och ryska luftkränkningar. Dessutom får han hålla ordning på amerikanska piloter i Luleå. Plus en norsk biskop och ett antal unga sjukvårdande flickor som ingick i operation Balchen, på väg till Kirkenes i Norge. Det hela skall dessutom hållas hemligt.

1946 drar sig Gösta von Porat tillbaka. Han gör sin sista flygning, packar sin väska och far hem till Småland.

Det var tuffa år med många flyttningar för familjen. Man anar också tuffa tag då man hör citatet från den då tonåriga dottern Porat som bistod med att lasta in bomber i ett flygplan vid en övning. ”Man tycker att man kunde få vara med om att fälla en endaste liten bomb när man varit så hjälpsam”. En fast punkt blir Ullinge vid sjön Wixen utanför Eksjö. Här bygger man en stor villa på 30-talet. Namnet en kombination av döttrarnas namn. Inga f. 1916 gift Mörne och Ulla f. 1918 gift Steffan, Schweiz. Flickorna tillbringade mycket tid i skog och mark och blev duktiga på att använda naturens skafferi under ledning av mamma Elsa. Ullinge blev en populär plats för vänner och affärsbekanta, särskilt i kräfttider. Som pensionärer bosätter sig paret von Porat på Östra Esplanaden i Sävsjö. Gösta reser

runt med olika uppdrag för Sören-sens. Man umgås med societeten. Damerna spelar bridge och översten själv har inget emot att läsa tidningen och röka i lugn ro. Sommartid hyr man den s.k. Villan på Sikanäs och roar sig med de tre barnbarnen, Kerstin, Diana och Michael. Morfar står gärna vid spisen med den lilla hunden Bella i förklädesfickan. Kuriosa. Midsommardagen 1955 skänker von Porat en dopskål till Vallsjö gamla kyrka, där dotterdottern Diana Steffan döps. I silverskålens botten står ”Sköfde Fältridklubb II pris. Jaktlopp i Sköfde 1912 18/2”.

När äldreboendet Ringgården invigs är herr och fru von Porat bland de första hyresgästerna. Gösta med käpp och den lilla, lilla hunden i långt, långt band blir ett vanligt inslag i gatubilden.

Gösta von Porat, som var längre i tjänst än någon flygofficer i hela världen, lämnar jordelivet 17 mars 1972. Han begravs på Vallsjö kyrkogård i samma grav som sina föräldrar, under en liggande, numera svår-läst, sten.

Elsa, lever kvar till 1986, robust i karaktäristisk trenchcoat och herrhatt. Kanske tänkte hon ibland tillbaka på mötet med Zorn i Östersund 1914, som blev dramatisk, då hon nästan drog med sig den store i en rova på isen. Eller minns hon sin födelsedag 28/6 i Paris 1919 då både hon och Versaillesfreden firades grundligt eller problemet, samma år, i engelska passkontrollen då hennes signalement påminde om en litteratur-smugglande bolsjevik eller kanske slädfärden vid Polcirkeln. Det är inte förvånande att hon blev känd som den livliga överstinnan.

En hyllning till Elsa och Gösta von Porat.

Reflektion vid promotion
..... om inte Elsa från Karlsborg
kommit hit till stadens torg
på tidigt nittonhundratals
och gjort ett högst väsentligt val
att gå i stadens hushållsskola,
och om hon inte börjat pola
med flyglöjtnanten von Porat
då hade ingen aviat
funnits här och inte heller
några flygplan med propeller,
ingen bomb- och jaktmaskin
hade byggts av industrin

Inget ASJA, inget SAAB,
ingen helikopterstab,
inget Malmenjubileum,
inget Flygvapenmuseum,
kanske inte, fasen vet,
ens ett universitet
hade funnits denna dag,
och inget allsvenskt hockeylag!
Nog borde Elsa stå staty
I Östergyllens största by....

Omega

Dagens dikt i Östgöta Correspondenten 2005

Denna samling av Porats medaljer, utmärkelser m.m. finns i Hembygdsföreningens arkiv

Källor:

Gösta von Porat, Flyget blev mitt liv, Bonnier, 1963

Bilder och tidningsklipp Sävsjö Hembygdsförenings arkiv

Riksarkivet

Sveriges Adelskalender2010

Ett antal informella uppgiftslämnare

Inger Högberg

inger.g.hogberg@gmail.com

Minnen från Hillarp "Smålands Skansen"

Henrik Swahnberg

Jag växte upp hos mina morföräldrar på en gård som hette Hillarp. Det var ett hem som på den tiden nog ansågs för att vara litet originellt. För att vara "vanliga" bönder på ett småbruk med ett tiotal kor och ett par hästar, till att bli omtalat som ett "Smålands Skansen".

Jag tror, vet inte, men allt började nog med Petter, en kråka som blev tam. Den där kråkan var före min tid, men jag har hört historierna om allt vad den hittade på. Den följde med mina mostrar till by-skolan där den satt på taket och rullade stenar. Ungarna var klart mer intresserade av vad fågeln hade för sig än vad deras lärare Georg Lundberg sade på lektionen. Det hela slutade med att magistern hysteriskt lär ha ropat "om inte ni lämnar kråkan hemma skall jag skjuta henne". Något som ungarna höll på att skratta sig fördärvade åt eftersom de visste att läraren varken ägde någon bössa eller kunde skjuta.

Petter fortsatte emellertid att hitta på rackartyg och till slut blev det "buren" för honom, t. ex. en tant i byn hade tvättat sina vita lakan och hängat ut dem. Petter plockade bort alla klädnypor så att tvätten låg på

backen, inte populärt speciellt som tvätterskan var svägerska med min mormor. Ett annat hyss (Ja, han var ju den tidens Emil) var när han stal själva "stick-kniven" för slaktaren som skulle ta jul-grisen av daga.

För att återgå till det blivande "Skansen", så var det 30-tal och dåliga tider.

Min morfar fick tips om att starta en silverrävsfarm, vilket han gjorde och den följdes senare också av en minkfarm.

Vi matar rävarna

Dessa djur var inte någon "hobby", utan tvärtom, en viktig inkomstkälla under många år, men med en son, min morbror, som också var djurintresserad började "djurparken" med

först ett påfågelpar, talande papegojor, storkar, uvar, en tjäder, en tam trana, massor med små burfåglar, nymphparakiter, undulater, kanariefåglar, shamatrastar, en getabock, som gick lös och åt allt som kom i hans väg, kalkoner, ankor och gäss, smådjur som kaniner, marsvin, hamstrar och en sköldpadda som rymde och försvann. Katter och flera hundar ingick i "menageriet".

Det där med "Skansen" började med ett radioprogram, jag tror det var på våren 1950 när Radio Jönköping kom på besök och intervjuade morfar, mest var det den tama tranan som var intressant. Hon kom nämligen som skadad unge från "Dumme Mosse" utanför Jönköping. Efter det radioinslaget kom det reportrar från fler tidningar och så var karusellen igång.

En tidigt söndagsmorgon vaknade jag av oväsen utanför fönstret. Det visade sig vara en hel busslast med kameraförsedda "Skansenbesökare". Det var bara att snällt stiga upp och visa runt bland djuren och posera med Lora, den mest talträngda papegojan på axeln, Helst skulle man få tranan att dansa också, något som inte alltid lyckades.

Adam i all sin prakt

Påfågeln däremot var en riktig "linslöss" och fällde gärna ut sina ståtliga stjärtfjädrar för besökande. Papegojan kunde det ibland bli litet problem med, dels var hon ganska bitsk, men vad värre var hon en hejare på att svära, något hon kunde redan när hon kom till oss. Hon kunde andra fula ord också, men som tur var på engelska. Kanske var det sjöman som ägt henne från början? Besökare strömmade i alla fall till hela den sommaren och nu efteråt kan jag tycka att vi

kanske skulle tagit inträde. Det var inte alltid så roligt om vi i familjen satt ute i trädgården och drack kaffe och det kom ett helt sällskap som stod och tittade på. Det kanske hade lönat sig om vi haft kaffeservering och våffelbak?

Många skolklasser kom på besök t.o.m. en ifrån Danmark! Än i denna dag vet jag inte hur de fått nys om våra djur. Kanske var det där med "Skansen".

Ara-Mia telefonerar

Nu långt efteråt kan man förundras över att en trana kunde väcka ett sådant intresse, men då då var det riktig vildmarksfågel, som inte många sett på nära håll och allra minst någon tam.

Tranan hette "Palme", fastän det var en hon och namnet hade inget med Olof Palme, som väl inte ens var känd då, att göra, utan från en annan Palme (kanske ändå från samma släkt?) nämligen den man som hittade tranungen, skadad i ett ben, på Dumme Mosse utanför Jönköping.

"Palme" levde ganska många år på Hillarp, men gick ett rysligt öde tillmötes. En höstkväll då räven tog henne, troligen samma räv som också åt upp den stora påfågelstuppen. Räven hade väl lärt sig att de där "ädlingarna" var mer lättfångade än

vanliga bondhöns.

Tranan "Palme"

Nuförtiden ser man tranor litet överallt. De har slutat vara skygga myrinväsnare, bosatta långt upp i Norrland och häckar nu gärna här nere på våra Småländska mossar. Likadant är

det med sångsvanarna, de var riktiga ödemarksfåglar förr.

Nåväl, besökarna mattades med åren och allt återgick till den gamla ordningen och lika bra var väl det. Det kan vara ganska jobbigt att ha en djurpark, speciellt en med gratis inträde.

Tilläggs kan, att nu så här 60 år efteråt finns inte ett enda djur på gården.

Rune o Lasse, hönsen och jag 1941

Gull-Maj Holst

Varubilarnas tid

På landsbygden har sedan andra hälften av 1800-talet funnits en rik flora av lanthandel. I nästan varje större by fanns en liten affär. Men den s.k. utvecklingen trängde sig på. Kraven ökade och att handla färskvaror blev en del i folkhushållet.

En bidragande faktor som möjliggjorde detta var bilismen. Man såg möjligheten att förse landsbygdens folk med bland annat färska charkuterier varje vecka. Charkuteribilarnas tid var inne och lanthandlarna fick konkurrens.

Bröderna Svenssons

Ingeborg Svensson, Nils Brydning, Alfred Svensson

I Sävsjö fanns sedan slutet av 1910-talet slaktare Alfred Svensson uppe på höjden vid Rundelsgatan. Där hade han både ett slakteri och en charkuteriaffär. Lokalproducerat. I mitten av 1930-talet satsade han dessutom på en rullande charkuteriaffär, inrymd i en specialinredd bil av märket Volvo. Kunderna fick stå utanför bilens baksida under en uppfälld lucka och innanför expedierade Alfred. Han hade dock inget körkort varför sonen Nils-Erik redan som yngling fick stå för transporten.

Måndagarna var körfria men annars kördes turer varje vardag till och med lördag. Det blev långa arbetsdagar med ofta sena kvällar. Tisdagar gick turen till Hägnen, Terlekvärn,

Solkaryd, Huluboda och Fröset. Onsdagar till Gådeberg, Malmbäck, Tomtabacken och Vakås.

Torsdagar till Källeryd, Torset, Hultagård och Skepperstad.

Fredagar till Forsa, Skaftarp, Broddarp, Hjälmseryd och Bringetofta.

Lördagar till Komstad, Ljunga, Nöbbeled, Hylletofta och Rickelstorp.

För att bevara köttet och charkuterierna fräscha under dagens turer hade man en islåda under hyllorna i bilen. Isen hämtade Alfred Svensson hem i sågade block från Skrapstadsjön och dessa lades sedan i en sågspånsstack och kunde på så sätt bevaras till långt in på sommaren. Alfred hade egna

hästar som användes till transporter. (När Eksjöhovgårdssjön).
isen bar tävlade han med dem på

Nils-Erik Svensson

År 1953 dog Alfred men redan några år dessförinnan hade sonen Nils-Erik, allmänt kallad "Nisse slaktar'n", tagit över verksamheten.

När sedan Nils-Erik gick bort 1980 delade sönerna Göran och Bo företaget sinsemellan på så sätt att Göran fortsatte med varubussen under firmanamnet GSs Livs och Bo tog över affären, som redan 1962 hade bytt namn till Svenssons Livs och flyttat ner på Sand-sjövägen 2. Göran skaffade en större buss, som flera gånger tidigare hunnit ersättas av allt modernare modeller och var nu en buss med fullsortiment och hette Volvo Snabbe. Den var rejält stor och utrustad med både kyl och frys. Nu såldes inte bara kött och charkuterier utan även grönsaker och andra livsmedel och specier.

1986 sålde Göran bussen till Lars Einemo, som drev verksamheten endast i något år innan den lades ner. En epok med service till

landsbygdens folk var slut.

JLS:s bilar

JLS, Jönköpings läns slakteriförening, bildades 1934 genom en konstituerande stämma på stadshotellet i Nässjö. Redan 1938 köptes de första varubilarna in. Det var amerikanska bilar av märket International Harvester, anpassade för ändamålet och till och med utrustade med ett litet handfat bakom förarsätet som en extra finess. Och så startade man den ambulerande charkuteri-handeln på landsbygden. Från början utgick bilarna endast från Jönköping men från 1941 kom bilarna också att vara stationerade i bland annat Sävsjö. Där var Lennart Abrahamsson (1913-1983), Emil Petersson (1910-1991) och Arthur Zettergren (1904-1990) pionjärer med sina charkuteribilar. Lennart Abrahamsson, var charkuterist och kom från Forsheda.

Emil Petersson vid slakteriet

Emil Petersson, charkuterist från Pjätteryd i Kronobergs län, flyttade till Sävsjö tillsammans med hustru Särila och sonen Rolf.

Emil körde sin varubuss till 1970 då Åke Wikström tog över bil och linjer.

Arthur Zettergren på Vrigstadvägen (se stenbeläggningen på gatan!)

Arthur Zettergren hade ett förflutet i Sörensens och körde charkuteribil fram till 1946 då han slutade och blev affärs-

föreståndare i den nyöppnade JLS-butiken på Storgatan 5 i Sävsjö. Varubilen övertogs då av Magnus (Masse) Carlsson (1908-1970)

som körde fram till 1949 då troligen Gunnar Andersson från Skåne tog över.

Här expedierar Magnus Carlsson sina kunder

Eftersom det i början var krigsår och ransonering av bränsle tvingades bilarna vissa tider köras på gengas. En tungt lastad varubil kunde därför med största ansträngning ta sig upp för de branta backarna och gengasdriften krävde dessutom att chaufförerna kunde hantera en trilskande gengaspanna. Denna var fastsatt i bakre delen av bilen med extra bränsle i form av ved i säckar på taket. Men varuhandeln var ett efterlängt inslag i vardagen för folk på landsbygden och den personliga kundkontakten betydde naturligtvis mycket för charkuteristerna.

Måndagar var också för JLS charkuterister alltid körfria men gick åt till underhåll av bilarna och planering inför veckan. Charkuterivarorna kom från fabriken i Jönköping till slakteriet i Sävsjö där bilarna lastades. Även dessa hade till en början särskilda fack med is, som sågats upp i

Eksjöhovgårdssjön och lagts i sågspån i Svinemünde, där JLS hade svingård och livdjursstall.

När butiken på Storgatan öppnade 1946 kom bilarna dit för att komplettera det sortiment som salufördes. Det var ost och smör från mejeriet och det var nybakat bröd från Diwongs bageri i Lund och som skickades med tåg i stora trälådor till Sävsjö och som hämtats på godsmagasinet med paketcykel till affären.

JLS-bilarna körde i en radie på upp till fem mil.

En tur gick via Landsbro till Fröderyd och Ramkvilla med sista stopp i Lindshammar, men man fick inte köra in i Kronobergs län för där körde KLS:s (Kronobergs läns slakteriförening) bilar.

En annan tur gick till Kråkhult, Kännestubba och Äpplaryd .

En tredje till Hjulås, Tråsås, Kättorp och

Lönåsa och vidare söderut.

På så sätt täcktes landsbygden runt Sävsjö av varubilar. Vissa ställen fick besök flera gånger i veckan eftersom linjerna kunde korsas varandra men någon direkt konkurrens mellan bilarna fanns inte.

Affärerna gick bra och redan 1946 hade JLS 17 bilar i länet.

Kulmen vad gäller JLS-bilar kom troligen 1955 då föreningen hade 28 bilar och dessutom 47 affärer.

I slutet av 1960-talet hade JLS börjat sälja ut sina bilar och erbjöd då sina chaufförer att

överta dem. De blev egna företagare.

När Åke Wikström tagit över efter Emil Petersson 1970 drev han verksamheten under firmanamnet Sävsjö Livsmedel. Det blev ofta ett mycket nära förhållande mellan kunder och chaufför. När han kom till sina stamkunder var han väntad och i Känne-stubba var det självklart att det bjöds på kaffe och bullar varje vecka.

1972 investerade Åke i en specialinredd Mercedesbuss för 170 000 kronor och nu kunde han presentera ett rullande varuhus med det mesta som ett hushåll behövde.

Fr. v. Anne-Maj Carlsson, Åke Wikström, Camilla Teglert, Alma Teglert och Kerstin Carlsson i Kristerstorp

Men 1979 gav han upp och bussen såldes och linjen lades ner.

De sista 15 åren, fram till 1978, körde också Lennart Abrahamsson i egen regi under firmanamnet Lennarts Livs.

Sammantaget blev det 37 yrkesverksamma år för honom i landsbygdens tjänst. En riktig veteran.

En normal arbetsdag kunde man hinna med

uppemot 40 ställen att stanna på och kvällsarbete var mer regel än undantag. Det blev helt enkelt ett sätt att leva.

Men tiderna förändrades och många på landsbygden hade skaffat sig egna bilar och gjorde sina inköp i tätorten där utbudet var betydligt större, trots bussarnas stora sortiment.

Bertil Zettergren

bertil.zettergren@gmail.com

Kiosker i Sävsjö

*Nygrens - Karlssons - Arbins kiosk.
Teckning av Birger Lindgren*

2012 i april tog man ner skylten från Pressbyråns kiosk vid Torget. Efter nästan 77 år lämnar Pressbyrån nu Sävsjö. Man har fått flytta på sig några gånger och bytt från Östra till Västra Järnvägsgatan.

Men Sävsjös kioskhistoria börjar tidigare än så. Redan 1926 öppnar elektriker Johan Nygren kafé och matservering i Wintherska villan vid Östra Järnvägsgatan. Han sätter också upp en kiosk, intill uppgången mot huset, inte mycket större än en vaktkur. 1927 annonserar Nygrens kiosk att man försäljer tidningar, tidskrifter, tobaksvaror, konfektyrer, frukt och karameller. 1928 övertogs verksamheten av Jenny och Ivar Karlsson som driver kiosken fram till 1935. Den 24 september detta år blir Karlsson förestandare för den nyöppnade Pressbyråkiosken vid järnvägsstationen, söder om stationshuset. Det kom alltså att ligga två kiosker mitt emot varandra på Ö.

Järnvägsgatan. Man känner av konkurrensen. 1935 ansöker Arne Eld Sandström, ägare till Wintherska huset, om att få fortsätta den av herr Karlsson tidigare bedrivna kioskrörelsen. Samme Karlsson anför besvär över denna ansökan och motiverar detta med att ”något behov av två kiosker i Säfsjö inte föreligger”. Hans besvär kom för sent, Nygrens/Karlssons kiosk drivs vidare av Rosa och Thure Arbin fram till 1941, då den läggs ner.

Åter till Ivar Karlsson i Pressbyrån. Han blir inte långvarig där, våren 1936 efterträds han av Nora Sjögren som för många av oss är Pressbyrån. I fyrtio år blev hon företaget trogen och stannade till 1976. Kiosken liknade en åttakantig burk med kamin som eldades med pluttaved från Borohus. Hit förlade många sävsjöbo söndagspromenaden för att invänta norrifrån kommande tidningståg.

1952 byggdes en modernare kiosk norr om stationshuset. Denna byggnad betraktades som ny i sitt slag och benämndes "sävsjötypen" i kioskkretsar. 1961 blev det dags för Nora och kiosken att flytta ihop med Sävsjö-Taxi. Tiderna förändras, minskat antal SJ-resenärer, färre och kortare tåguppehåll, kundkretsen tunnare ut och 1969 läggs järnvägs kiosken ner och all verksamhet förläggs till Stora Torget. Ty det har hänt saker på andra sidan spåret. Ny busstation pryder torgplatsen kan man läsa 1952. Genom tillbyggnad av Blooms bensinstation har Pressbyrån fått försäljningskiosk och förråd med kylskåp. Pressbyrån blev kvar i sextio år medan bensinbolagen och mackägarna växlat. Vi minns Texaco, Caltex och nu Preem.

Men det kom att bli fler kiosker, många fler. I hörnet V. Esplanaden-Vrigstadvägen placerade staden 1952 en kiosk som först arrenderades av Gerhard Thulin, därefter av Sven och Elsa Karlsson och som 1972 övertogs av Astrid Hermansson. I mitten av 70-talet kom en lyftkran och flyttade in hela härligheten några meter. Om Sven kan berättas att han var batterist i orkestern

Mignon, skötte trummorna i skofabriksarbetarnas mässingsoktett (Togos) och var skofabriksarbetare i 44 år. 1950 ansöker Oskar Hultqvist om att få driva kiosk vid Sturegatan. Detta bifalls med förbehåll att man ej håller öppet under högmässotid. Denna kiosk rivs 1969. På 1960-talet öppnar Kopparrans sin kiosk mitt emot Prästgården och samma decennium etablerar sig Jörans kiosk vid Mejeriet på Odengatan. Dessa är bara några exempel, fler går att finna.

Vi har också korv- och glasskioskerna -lite mer rörliga, många runt Stora Torget. I april 1967 meddelar Arthur Perssons korvkiosk att man flyttat några korvlängder österut till busstorget. Mer känd är nog Gustaf Roschester, byggnadsarbetaren och brandsoldaten som sadlade om och blev korvhandlare i vit rock och skärmmössa.

Han levererade även en och annan koft i smörpapper på Vallsjöäng, när där festades. 1963 invigs Gösta Malmbergs korv- och glasskiosk. Den beskrivs som mycket luxuös utan fotogenkök men med toalett, plexiglas och neonbelysning, allt till en kostnad av 38000 riksdaler.

Snubblande nära kioskverksamhet är bensinförsäljning. Redan när de första bilarna trängdes med hästskjutsarna dök bensinpumparna upp, då de verkligen var pumpar med en glaskula på toppen. Hos Söderqvists på Sandsjövägen 4, hos Göranssons på Köpmangatan 5 och på Kopparslagaregatan 8 hos Robert Carlsson. Men det är en annan historia.

Fakta om Pressbyrån

Svenskt företag, som utvecklades ur Svenska Telegrambyrån, fick 1899 i uppdrag av SJ att sälja lösnummer av tidningar på landets järnvägsstationer. 1906 tog man namnet AB Svenska Pressbyrån, med den svenska pressen som ägare. Pressbyrån introducerade försäljning ombord på tågen, med sk. Tågbud och 1932 införde man en unik distributionslösning. Man buntade och sorterade Stockholms morgontidningar ombord på tågen nattetid. Linjer gick mot Malmö, Göteborg, Karlstad och Sundsvall. Därmed blev Stockholms morgontidningar tillgängliga i kiosker, i stora delar av landet, redan på morgonen. Kioskerna knöts till den permanenta trafiken-järnvägsstationen.

1950 började tidningar transporteras med flyg och även här var Pressbyrån med. När man lossat tidningarna fälldes passagerarsätena ned. Genom att ta med passagerare på returren blev ekonomin betydligt bättre. Detta blev grunden till Linjeflyg, där Pressbyrån var delägare. Pressbyrån producerade egna vykort i svartvitt fram till 1966. 1935 startade Pressbyrån Sveriges första glassfabrik och introducerade nymodigheten pinnglass i hygienisk pappersförpackning. Mer kan läsas i Pressbyrån 75 år av Gunnar Frick (1974)

Källor: Elna Nilssons Ett samhälles liv och utveckling vid stambanan 1997
Foton och tidningsurklipp i Hembygdsföreningens arkiv

Inger Högberg

inger.g.hogberg@gmail.com

Zachéus Svensson – uppfinnaren som visade vägen

Han föddes luciadagen 1906 på torpet Berghemmet under Höreda kyrkoherdeboställe där fadern, Karl Emil Svensson som var från Kättorp i Hulstsjö socken, var torpare. Modern Anna Matilda Magnusson var född i Höreda.

I unga år fick han polio vilket fick till följd att han hade en deformerad rygg resten av livet.

Som 18 åring fick han plats vid Lindahl & Breitz Bilverkstad i Eksjö och därefter vid Hjaltevad's Ångsåg där han stannade till

1929. Efter en kortare anställning vid Palmbergs Bilstation i Eksjö började han som busschaufför hos Axel Johansson i Sävsjö där han körde buss mellan Sävsjö och Eksjö.

År 1933 var det så dags att i förhyrda lokaler starta eget under namnet Cykel- och finmekanisk verkstad i Sävsjö.

År 1939 gifte han sig med Sylvia Gustafsson, som var född 1912 på Uppåkra norregård. De fick fyra döttrar.

Han var engagerad i Sävsjö

Missionsförsamling och spelade mandolin. Politiskt var han aktiv inom Folkpartiet och mångårig medlem av MHF, Motorförarnas Helykterhetsförbund.

År 1940 flyttade han in i en till största delen egenhändigt byggd lokal, med stor tvätthall och vulkaniseringsverkstad vid Jacobsgatan (senare blev det Tylenius bilverkstad).

Hösten 1945 annonserar han att firma Cykeltjänst flyttat in på gården, med adress Storgatan 2, där ICA Klingan numera ligger.

Slutligen flyttade han firman, som då hade namnet Sävsjö Bilservice, till Parallellgatan 2.

Jämsides med denna verksamhet driver han

en liknande verksamhet i Bodafors.

År 1958 sålde han alltsammans och etablerade sig som uppfinnare på heltid under några år. Då i en hyrd lokal i samma fastighet på Parallellgatan.

Under hela sitt yrkesverksamma liv ägnade han sig, jämsides med sitt ordinarie arbete, åt kluriga uppfinningar.

Det blev en kaffekanna i aluminium med termostat som i kokningsögonblicket medför att en metallpigg i kannans botten lyfter denna från plattan och på så sätt förhindrade att kaffet pöste över. Den fick nummer 183591 hos Patent- och registreringsverket.

Z-pilen blev också en omtalad uppfinning som lanserades under firmabeteckningen Zeta-produkter. Det var en vakuumdriven körriktningvisare som placerats på ömse sidor om förarhytten och som med jämna

pendelrörelser visade åt vilket håll fordonet skulle svänga. Uppfinningen var i första hand avsedd för lastbilar. I annonser om den beskrivs den som ”säker, enkel och hållbar”.

Bagagestället till en Volkswagen, den s.k. Baggen, var ytterligare en produkt som kom ut på marknaden.

Dessa tre produkter har bröderna Ekholm räddat från förgängelsen och finns nu i Komstads Motormuseum.

Förutom dessa artiklar konstruerade han en utdragbara 3-sitssoffa, som kunde göras om till en bäddsoffa för två. För den fick han också patent och det fick nr 128 537.

Till raden av uppfinningar kan också fogas en sidovagn till motorcykel och några olika husvagnar, som familjen använde vid semesterresor.

Det var med andra ord en person som brann för nytänkande. Entreprenör, redan innan begreppet ens var uppfunnet.

Zachéus dog den 1 november 1965, 59 år gammal, och ligger begravd på Vallsjö kyrkogård.

Bertil Zettergren
bertil.zettergren@gmail.com

Fotbollsmatchen

Jag var tio år och ägde inga gymnastikskor! Mina bröder hade för stora fötter. Inte ens med ullsockor och tidningar var jag hjälpt. Dojorna var och förblev för stora. Nu gällde det en viktig match. Min första. Mot Rappy, det mest fruktade i kvartersseriens elvamannagrupp.

Jag hade mera tjatat mig till än spelat mig till en backplats, fast själv ansåg jag mig väl kvalificerad. Det hade jag visat i heta drabbningar ner i skogen på en plan som lutade betänkligt i nord - syd.

Mitt på fanns en telefonstolpe som riktmärke och utmed ena långlinjen fanns en förrädisk sten i det större formatet. Den var inte alltid så lätt att komma förbi.....

Här hade jag slitit ut mina gymnastikskor i ädel tävling. Många var de kvällar då skymningen hann falla och änderna svepa fram i kolonn och ljudligt slå ner i ån intill, innan vi ansåg det dags att sluta spela på läderkulan.

Många var de kvällar, då spelet pågick i timmar, så gott som oavbrutet. Då och då hände det att någon vettskrämd harpalt kutade ut mitt ibland oss, eller att Kistegårdens två ardennerhästar i trav störtade fram med en ilsken halvtax i hälarna. Marken gungade och det gällde att hålla sig offside.

Ören* var en gudomlig plats att spela fotboll på. Norra Ljungas representationslag hade snart nog utkristalliserats. Vi var elva. Jag var den elfte! Centern var en fruktad skytt, stor och tung men inte särskilt snabb, vilket däremot högerinnern var och dessutom ettrig. Målvakten var lång och bollsäker, men ojämn och vi andra var mera, kanske rent av slätstrukna.

När jag fick min chans stod jag utan spelskor på fötterna! Men problem är till för att lösas och så även detta. Jag drog på mig

raggsockor och pjäxor och knallade med laget genom den sommarvarma, smått dåsiga lilla sta'n. Upp till kamp på Sturevallen! Det dröjde inte länge förrän grabbarna i vårt lag började skämta om mina skodon, som inte var helt reglementsenliga, det skall villigt erkännas.

Jag kände harmen hetta. Hur det brände i mig, att jag rodnade.

Jag var den ende som hade pjäxor. Men min äldre bror tog mig i försvar och mina belackare höll tyst.

Tänk på matchen i stället. Vi måste vinna för att ha någon chans att vinna serien!

Rappy ledde! En av deras spelare var faktiskt aktuell för A-laget. Det hade stått att läsa i Ortsbladet, att den femtonårige "Blarren" var ett fint ämne och kanske skulle få debutera i A-laget redan till hösten.

Vi gick i gåsmarsch på kullerstengator, som först gick neråt, sedan platt rakt ut, över två torra, grusdammiga torg och sedan bar det uppåt, förbi polishuset, en stor skola och en massa hus som jag aldrig sett förr.

Så långt hemifrån hade jag inte varit tidigare utan far och mor. Det kändes i magen. Jag hade aldrig varit på Sturevallen och inte mer än några få gånger över åbron, som låg en knapp kilometer hemifrån.

Solen sken obarmhärtigt. Det var eftermiddag och åska i luften.

Sturevallen var hundra gånger större än Ören, saknade telefonstolpe och stenar och lutade inte åt något håll. Där fanns läktare, två riktiga mål med nät och kritade linjer vilket var annat än vår sågspån.

Här skulle kampen stå, här skulle jag göra en bejublade debut! Jag hade för ett par dagar sedan räknat med att från min backplats sticka upp och göra minst två mål, men nu var jag inte så säker längre.

På ena planhalvan höll några grabbar i vår

ålder på att skjuta mot ett mål. De tycktes stora, fräna, sju gånger bättre än jag, och så hade de alla gymnastiskor, glänsande blåa och fina, det syntes från hundra meters håll....

Jag drog in fötterna så långt jag kunde under min tioåriga lekamen, men lyckades dåligt, trots att jag försökte gömma mig bakom vår center, som i jämförelse med mig var bred som en ladugårdsörr.

Jag ville sticka min hand i hans, så kändes det, men när han märkte vad jag tänkt mig till, glodde han föraktfullt och sköt ut bröstet. De andra Norra Ljungaspelarna tittade glosögt på rappyspelarna som skrånade och hördes vida omkring. De var på mammas gata. De bodde intill Sturevallen.

Jag försökte ordna så att vi slapp gå förbi rappygänget men lyckades inte. De kom mot oss och vi mot dem och jag blundade.

Plötsligt vände jag helt om, och försökte komma undan. Men de hade redan sett.

Byxorna gick inte så långt ner att de täckte pjäxorna. Va fan är det han har på fötterna?

Titta grabbar! Pjäxor!

PJÄXOR PJÄXOR PJÄXOR

Har ni sett på fan! Han har pjäxor. Tiira Tiiiraa!

En fräknig i Rappy tryckte sin fula nuna intill min och skrattade, så att mjölkänderna skvalpade i gapet på honom. Nu stod de ring kring mig. Då hände något.

Vår center klev in i hopen, tittade på dem och sa: Låt grabben var i fred! Han var huvudet högre än alla andra men framför allt bred. Rappyspelarna tystnade och troppade fort nog av. Jag andades lättare och sände en av brädden av tacksamhet fylld blick till min räddare.

Så närmar sig avspark. Vi hade klarat av taktiksnacket i omklädningsrummet. Fötterna kändes tunga. Jag, som brukade vara så kvick i benen och envis och tyckte det var roligt att kuta efter bollen, frös fast i jorden. Skevade ut en pjäxsko när någon kom i närheten. Ibland träffade jag och ibland inte, men sällan bollen, utan mer ben och lår. Pjäxorna bet fint. Resultatet blev protester och blåmärken. Domaren som sett att jag inte hade gymnastiskor, bad mig först att ta det lugnt, sedan att inte sparka mer på andra, sedan att dra mig närmare vårt mål, lite vid sidan om händelserna på plan och i andra halvlek sa han till mig att stå helt stilla för att slutligen placera mig bakom kortlinjen. Som bollkalle!

Jag fick inte vara med to the bitter end.

Kvittade lika, för jag gjorde ingen nytta.

Rappy vann med 8-1.

Pjäxorna slängde jag i ån, när vi gick hem.

Hånskrattande försvann de bakom en krök....

Ps

Allt detta är självupplevt, men pjäxorna vågade jag naturligtvis inte kasta i ån. Då hade det blivit rapp när jag kommit hem. Så det fick räcka med rapp av Rappy. ds

* Till Ören kommer man om man tar till vänster (från staden räknat) i ”Queckaliden” vid Håkanstorp.

Skrivet av

Rolf Andersson

från Villagatan i Sävsjö som blev journalist och radiojournalist i Oskarshamn levde 1939-1980

Komstad kvarn & kafé

Sommaren 2012 gick en gammal dröm i uppfyllelse. Efter hårt arbete direkt ifrån 1 september 2011 till dagen innan invigning och säsonsöppning av kaféet 27 maj 2012 så var det äntligen klart. Lanthandlarbostaden har fått en varsam renovering för att behålla den gamla stilen, möblerad i äldre stil och flitigt använd av besökarna en regnig sommar som denna. En efterlängtd kundtoalett ordnade stiftelsen genom Holms bygg och med hjälp av en ”byapeng” från kommunen. Allt detta arbete och mycket annat utfördes också med god hjälp av flera personer i stiftelsen.

Lanthandeln är mest museum men utöver kaffeserveringen säljer vi också lokalt producerade varor som t.ex. honung och fårskinnsfällar. Tänk att vi sålde ett fårskinn från Lidgården i Komstad till vår gäst från Tokyo. Även Sverige-almanackan med bild från Komstad fick följa med. Den blir svår att följa eftersom de har ett annat system för månader och år. Utöver många svenskar så har gästerna varit långväga trots vädret.

Australien, Amerika, Japan, Holland, Tyskland, Danmark, alla har dom avnjutit kaffe med räk-smörgås eller Vrigstad ostkaka med sylt/grädde i trädgården till ljudet av vattnets framfart i ån. Nybakat från kaféets kök och att dricka kaffe ur ”gamla” koppar serverat ur kaffekanna av porslin har varit uppskattat av besökarna hos oss i Komstad. Många har också med stort intresse lyssnat till historier allt från runstenar till utvecklingen av kvarnar och Jonas Brunck. Många sävsjöbor men också ”utsocknes” har

kommit på våra våffelkvällar.

Dragspelsmusik och enmansorkestrar har underhållit från kommunens gula scenvagn till nybakade våfflor, serverade av hjälpsamma medarbetare i sommarkvällen.

När de sista gästerna för sensommaren lämnade oss växte tanken om ”jul i Komstad”. Sagt och gjort, 1:a advent var en förväntansfull skara utställare i ramsågen som kunde erbjuda många fina julklappstips. Utomhus fanns ponnyridning på smyckad kuse, glögg och korv. Utanför affären såldes julgranar. Inne i handlarbostaden kunde man dricka ”julakaffe”. I smedjan var tomten och tog emot önskelistor från barnen. Härlig julstämning och vädret var fantastiskt i ett snötäckt Komstad. Trots kylan kom folk och humöret var på topp och vi siktar mot att 1:a advent varje år förblir ”jul i Komstad”.

Vattnet rinner som det alltid gjort genom Komstad även om det regleras till viss del med automatik. Årets sista dagar uppstod genom väderomslag en oväntad ”vårflod”.

Då hjälper ingen automatik utan då gäller som förr, ett mänskligt vakande öga och järnspekt för att reglera luckorna.

I skrivandets stund är det kallt så det smäller i gärsgårdstaverna runt smedjan men vi smider planer för en varm och fin sommar med förhoppning om många besökare till Komstad kvarn & kafé.

Anna-Karin och Olof Rostedt

Axplock från tidningsarkivet

Vi fortsätter att bläddra i Smålands Dagblad med Sävsjö nyheter från år 1953.
Lösnummerpriset var 25 öre

Vad hände för 60 år sedan?

På förstasidorna kan vi läsa om, att general Dwight Eisenhower installeras som USA:s president. Stalin avlider i Sovjet och efterträds av Malenkov. Elisabeth II kröns till drottning över 550 miljoner människor. Århundradets värsta naturkatastrof när Nordsjön svämmade över i Holland med fl. länder. Dag Hammarskjöld efterträder Trygve Lie som FN-sekreterare.

Fredagen 2 januari

Blygsam ökning av Sävsjös folkmängd

Folkmängden i Sävsjö församling inklusive Hjärtlanda utgjorde vid årsskiftet 4.651. Äldst i församlingen är Kristina Matilda Pettersson, Uppåkra Norregård, som fyller 100 år den 10 aug. i år. Äldste man är f. hemmansägare Per August Mejenqvist, Skogshyddan, Sävsjö, född 1858.

Torsdagen 8 januari

Muraremästare Artur Sandahl

Muraremästare Artur Sandahl, Nygatan 12, Sävsjö fyller i morgon 60 år. Han är född i Berget utanför Sävsjö, kom redan i tidig ålder i murarelära och utbildade sig efter hand till en skicklig yrkesutövare. Han är en känd kommunalpolitiker i staden och har suttit som ledamot i Sävsjö municipal- och stadsfullmäktige. Som hobby har han biodling och fiske.

Tisdagen 13 januari

Bastubadet flyttas till Östra skolan

Ett förslag om flyttning av allmänna bastun från nuvarande varmbadhuset till Östra skolan, så snart den nya bastuanläggningen där är färdig att tagas i bruk, tillstyrktes. Bastulokalerna i badhuset ska eventuellt brukas av elverksstyrelsen som förrådsrum.

Torsdagen 15 januari

Fin DK-framstöt stoppade nya kontinentalsnälltåget.

Sävsjö Kommun kommer att få en förnämlig tågförbindelse med Stockholm, mycket tack vare en påpasslig insats av stadens myndigheter.

Kommunalborgmästaren erhöll nämligen igår meddelande från trafikinspektören i Nässjö, att det nyinsatta s.k. kontinentalsnälltåget Malmö-Stockholm kommer att göra uppehåll i Sävsjö kl. 6.05, vilket betyder att sävsjöborna fr.o.m den 10 juni kan var i huvudstaden vid 11.30-tiden avresedagen.

Lördagen 7 februari

BB-avdelning på nya sjukstugan

Regeringen har beviljat statsbidrag med 17.500 kronor för anordnande av en BB-avdelning inom nya sjukstugan i Sävsjö.

Torsdagen 12 februari

Ur "Blick på sta'n" sign. Bros

En fotbollsvän gav i tisdags med anledning av fotbollsföreningens förestående årsmöte till känna sitt missnöje över, att tidningarna var en smula beska i sin kritik mot sta'ns fotbollsspelare, och att pressen vid några tillfällen ironiserat över, att laget ligger sist i den lägsta av serier. Han har rätt i viss mån. Man *skall* inte håna den svage utan i stället ge honom uppmuntran och stöd. Men man har också rätt att fordra av såväl ledning som aktiva, att de visar intresse och vilja att nå förkovran i sitt värv. Det lär ha varit beklämmande många avsägningar på FF:s årsmöte i tisdags kväll. Ingen vill gå i bräschen. Man tror det ordnar sig ändå. Vår kritiske vän utgjorde ett av undantagen och åtog sig en av de jobbigaste posterna i föreningsstyrelsen. Det länder honom till heder.

Lördagen 21 februari

Ur "Blick på sta'n" sign. Bros.

Det kom in en dam på redaktionen som kvittrade

förtjust över den blivande strumpautomaten. Vi var tvungna att bekänna, att vi ännu inte hunnit sätta oss in i hur stort behovet av automatiserad strumpförsäljning är i Sävsjö, men nu blev vi ingående upplysta om, vilken förnämlig inrättning denna automat är. I den kan nämligen stadens damer tillhandla sig strumpor alla tider på dygnet och även på helgdagar, och det måste ju kännas befriande med tanke på vilket uppror en liten reva på en nylonstrumpa kan åstadkomma.

Fredagen 6 mars

På besök hemma hos Per Schultz inför föreläsningsföreningens halvsekeldag

Som en lycklig tillfällighet måste man betrakta det faktum att den 8 mars i år infaller på en söndag. Varför? frågar sig säkert läsarna. Jo, den 8 mars 1903, för jämt femtio år sedan alltså, hade Sävsjö Föreläsningsförening sitt första sammanträde i dåvarande folkskolan, numera Telegrafverkets hemvist. Uppkomsten till det här var egentligen en diskussionsklubb, vi hade här några stycken. Den ledande i den var Petrus Roos, men en gång kom vi överens om att få igång en föreläsningsförening för att nå så många som möjligt. Så när sammanträdet den 8 mars förklarades öppnat i min gamla skolsal hade ett 40-tal personer kommit samman. Vi beslöt kort och gott att sätta igång så fort som möjligt, och så var länets fjärde föreläsningsförening bildad. Föreningens första ordförande blev fabrikören J.A. Jonsson och så blev jag sekreterare. Redan den 25 mars var det klart för den första föreläsningen och jungfrutalare var fil. dr. A. Heimer från Jönköping som talade över ämnet ”huru vi förlorade Finland 1808-1809. Genom att föreningen haft vissa ekonomiska svårigheter att brottas med, och genom att krigsåren ofta gjorde det svårt att få föreläsare, har man inte kommit upp till 1000-talet riktigt, utan siffran stannar vid föga blygsammare 933.

Till dem som dragit fullt hus och mer än så, hör sävsjöläkaren P.B.Edén, som också kan skryta med att vara den ende, som lyckats få folk att svimma under föreläsningarna. Om det nu är något att skryta med.....

Måndagen 9 mars

Medalj och nejlikor till Schultz vid

föreläsningsföreningens halvsekeldag

Centralpunkten i föreläsningsföreningens jubileum, som firades i går kväll, var den ”arbetsglade skolmästaren” Per Schultz. I jämt femtio år har han varit föreståndare för föreningen och fick från föreningens medlemmar av nämndeman Edvin Andersson mottaga femtio nejlikor – en för varje arbetsår – som en synbar uppskattning av detta sitt arbete. Som representant för Sävsjö stad framträdde borgmästare Palmér och tackade Schultz för hans uppoffrande arbete. Vidare meddelade han, att k.m.t tilldelat Schultz medaljen För medborgerlig förtjänst i åttonde storleken. På grund av förhinder kunde överlämnaren, landshövding Ekblom, ej närvara men han kommer att överlämna medaljen på onsdag vid en festlighet på Sturesalen. Så följde talens rad, Gustaf Lindström talade för logen Sävsjö välgång, Erik Pettersson för den lokala pressen, Gunnar Engdahl för Hembygdsföreningen, Georg Lundberg för lärarkåren, Henning Asklund för föreläsningsföreningens styrelse samt J.A. Mejenqvist, John Ringius och Fabian Andersson. Till den goda stämningen bidrog i hög grad musik av hrr Axel Franzén, Gunnar Lundberg och Lennart Pramner. Som avslutning sjöngs Du gamla, du fria.

Lördagen 14 mars

Optimistiska fabrikörer visar uteslutande glada miner

Vi har gjort en rundvandring bland några företagare vid Stockarydsvägen för att få höra hur de har det och hur de uppfattar det allmänna läget. Vi styr först stegen till *Standard stoppmöbler* och har turen - eller oturen - att komma lagom till tiden för dagens lastning av fätöljer, bäddsoffor och svängbäddar för vidare befordran till landets alla hörn. Vi lyckas få tag på den verksamme chefen, fabrikören *Ingbert Bjerhag* och får en liten pratstund på fabrikörens kontor. Full sysselsättning råder, glädjande nog, säger han och läget är faktiskt bättre än jag vågat hoppas på. Vi tillverkar ca 6000 fätöljer, bäddsoffor och svängbäddar – f.n. mycket populära – per år.

Några steg längre ner ligger *Sävsjö Byggnadssmide* och där träffar vi gemytliga *Arvid Claesson*.

Träffar kanske inte är rätta ordet, man anar att

han finns någonstans bland balkonräckan, brandstegar, grindar och annat byggnadsmide, som är hans specialitet. Hans stämna är dock inte att ta miste på och tonfallet röjer optimism. Full sysselsättning även där.

I djupa källarvalven residerar fabrikörerna *Bror Thulin* och *John Nilsson* i *F:a Plåt & Smide*, och man tror sig förflyttad till de sju dvärgarnas berg i filmen om *Snövit*, när man stiger in där. Vad som här kommer fram är dock inte klingande diamanter, men väl andra saker, som ger sin tillverkare valuta. Ljudeffekterna är vitt skilda från de spröda ljuden i ovannämnda film. Det blir andra tongångar när den stora pressen på 160 ton får en centimetertjock plåt under behandling. Plåten formar sig villigt under pressen, och överblivet gods faller bort med buller och bång, eller när valsmaskinen formar plåtarna till hjulämnen. Som specialitet har fabriken hjul till hästvagnar och till släpkärror för traktorer och hjulen tillverkas helpressade och nitade för både enkel och dubbel montering. Produkten kallas ”Sävsjöhjulet” och kapaciteten är 20.000 per år. De tillverkar även oljetankar med kubikinhåll från 1.000 till 50.000 liter. Några avsättnings-svårigheter existerar inte, ordertillgången är god och hela årsproduktionen är faktiskt redan placerad. Att få råmaterial är heller inte svårt för dagen, påpekar de båda med en mun och ler glatt och optimistiskt.

Tisdagen 17 mars

Generalplanen: Promenadstråk längs Sävsjöån till Sävsjön och helikopterflygfält framtidsutsiker.

Som tidigare omnämnts i denna tidning har Eglers stadsplanebyrå nu framlagt generalplanen för Sävsjö stad. ....I kv. Löparen har man planerat att bygga en ny brandstation i samband med varmbadhus. Till det sedan lång tid tillbaka diskuterade fritidsområdet vid Eksjöhovgårdssjön, vill man flytta Hembygdgården. Hembygdsgörelsen nuvarande tomt skulle i stället användas till ett nytt ålderdomshem. I kv. Sågen i närheten av vägen Värnamo-Vetlanda har generalplaneförfattarna placerat en lastbilcentral. Söder om denna väg har man reserverat plats för ett helikopterflygfält. För det föreslagna fritidsområdet vid Eksjöhovgårdssjön

behöver närmare inte redogöras, då stadsfullmäktige redan haft detta ärende uppe till behandling. Till detta område kommer också folkparken att flyttas. Runt sjön kommer att göras promenadvägar.

En annan promenadväg har planerats från stadens centrum längs Sävsjöån till Sävsjön. Detta förslag förutsätter givetvis att staden skaffar sig ett ordentligt reningsverk, då det under nuvarande förhållanden knappast kan karaktäriseras som någon större njutning att gå denna väg.

Man spår nog inte fel om, man förutsäger, att det kommer att stå många hårda strider om en del punkter i de många instanser som skall behandla frågorna. Striden om Hembygdsparkens flyttning har redan börjat så smått.....

Måndagen 23 mars

Fornminnen i Sävsjö

Enligt den fornminnesinventering som företagits av läns museet i Jönköping finns ett 30-tal fornminnen i Sävsjö stad, däribland sex tydliga gravfält, en runsten samt två domarringar och en mängd rösen. Det största gravfältet är beläget vid Karstorp 2.500 meter norr om Sävsjö järnvägsstation. Här finns 125 fornlämningar varav 82 jordblandade rösen, 34 andra rösen och nio treuddar. Av övriga gravfält finns ett 600 meter från Uppåkra gård med 78 rösen. Gravfält finns även vid Sävsjö Västergård, vid Sävsjö Södergård och 450 meter nordöst om Ljunga kyrka. Det senare har 80 fornlämningar, såsom 7 treuddar, 18 domarringar osv. Sävsjö Mellan-gård har en domarring 100 meter från gården och här finns tydligen även en bautasten. Den andra domarringen finns 1200 meter från N.Ljunga kyrka. Den enda runstenen finns 300 meter sydväst om Uppåkra gård under det att fragment efter runsten finns även vid Komstad Backegård endast 10 meter från landsvägen.

I övrigt finns en mångfald rösen, men många är försedda med gropar och övervuxna med skog.

Onsdagen 1 april

Ur ”Blick på stán” sign. Bros

Mot förslaget att flytta Hembygdsparken till Eksjöhovgårdssjön och låta de gamla fornminnesstugorna ersättas av ett pampigt ålderdomshem har det i hembygdsvårdande kretsar

blåst upp en väldig storm. Och i det här fallet är vi (för en gångs skull) inte hågade att leka Motvalls käring. Hembygdsparken skall naturligtvis ligga där den ligger, det vågar vi framhålla, även om vi med många andra löper risken att hamna på en mindre välbelägen plats i vår levnads höst. En annan sak retar oss, och det är placeringen av helikopterflygfältet. Får vi hemställa hos bondeförbundets stadsfullmäktigegrupp att man å det snaraste går i författning om en motion med anhållan om flygfältets förläggande till Sävsjö Norregård, helst redan till nästa valrörelse. En lapsus av hrr generalplaneförfattare, som inte inger större förtroende.

Torsdagen 9 april

Båt ramponerad av kraftig påsksmäll

Ett tilltag som kan rubriceras som nidingsdåd, förövades påskaftonens kväll, då en båt, tillhörig Sven Otto Mill, Sävsjö, förstördes. Båten var förtöjd vid Torkåns utflöde ur Skrapstadsjön, och då Mill på påskdagen kom för att se till den, fann han endast ett stycke av fören hängande vid förtöjningen.

Enligt vad Mill själv anser, har båten blivit sprängd med dynamit, och hans påstående i detta fall torde vara riktigt, då han som gammal stenhuggare väl känner till dynamitens verkningar. Det är inte troligt att det är några småpojkar, som varit orsaken till ödeläggelsen utan har säkert mer avancerade ”sprängare” varit framme. Saken är polisanmäld och man får hoppas att förövarna av tilltaget får sin tillrättavising.

Torsdagen 30 april

Våren hälsas

på sedvanligt sätt ikväll av Sävsjöscoutererna, som kl. 20 tänder sitt majbål vid Kärleksberget ovanför Eksjöhovgårdssjön. Den varmare årstidens ankomst hälsas av konditor Eric Franzén och för resten av programmet svarar scoutererna med sång, sketcher och lekar runt elden.

Över tusentalet torde ha varit samlade på Höga-gärde, där missionsförsamlingens ungdomar svarade för regin. Efter välkomsttal av pastor Martin Lundell inledde manskören sitt framträdande för kvällen med ”Vintern rasat ut”. Talet till våren hölls av riksdagsman John W.

Pettersson.

På 1:a majmorgonen tågade Sävsjö musikkår i nya klädsamma vita mössor och i strålände solsken genom staden, och var det någon som dittills tvivlat på den varmare årstidens ankomst blev personen i fråga säkert övertygad av vårens glada budbärare i form av Carl Torbjörn och hans klämmiga kamrater.

Lördagen 2 maj

Unik skyttepremiär i Sävsjö i morgon

Allroundtävlingen i skytte mellan gevärs- jakt- och pistolskyttar i Sävsjö inleds i morgon på jaktskyttebanan vid Eksjöhovgård. Tävlingen omfattar tre etapper, där skyttarna tävlar på varandras banor med respektive förenings eget vapen. Första etappen avverkas sålunda i morgon, och påföljande söndag möts man på gevär och pistol. Denna tävlingsform inom skyttet lär vara unik inte bara för Sävsjö och Småland utan för hela landet. På varje bana avlossar deltagarna 10 skott vardera och maximipöängen i varje etapp blir 50. Tävlingen omfattar bl. a. lagtävling för förutanmälda femmannalag samt tävling för icke förutanmälda tremannalag.

Tisdagen 5 maj

Säker succé för allroundskyttet

Allroundtävlingen i skytte mellan gevärs- jakt- och pistolskyttar inleddes i söndags med första etappen, vilken omfattar jaktskytte. Tävlingen var förlagd till jaktskyttebanan vid Eksjöhovgård. 40 skyttar med 6 femmannalag deltog. Resultat: Individuellt: 1) David Danielsson 50p, 2) Herbert Antonsson 50p, 3) Agne Svensson 45p, 4) Gunnar Pettersson 45p, 5) Herman Fransson 45p, 6) Gunnar Hagermo 45p 7) John Ekholm 40p, 8) Magnus Karlsson 40p, 9) Sture Karlsson 40p, 10) Arne Rosengren. Lagtävlan: 1) Jaktskytteklubbens lag I (Arne Rosengren, Herman Fransson, David Danielsson Lars Björkman, Darnold Gustavsson) 205 p 2) Jaktskytteklubbens lag II 180 p, 3) Pistolskytteklubbens lag I 165 p, 4) Gevärsskytteföreningen lag II 150p .

Fredagen 8 maj

Livsmedelskonflikten

berör för Sävsjös del 15 man på Jönköpings läns

slakteriförening . Dessutom har arbetet lagts ner på tre konditorier. Fr.o.m. måndag nedlägges också arbetet på Sörensens charkuterifabrik, där man denna vecka har dispens för att hinna tillvarataga stora lager.

Realskrivningarna

Följande elever vid kommunala realskolan i Sävsjö har klarat de skriftliga proven och är alltså berättigade att delta i de muntliga:
Ingvar Andersson, Sävsjö, Klas-Göran Bäckström, Sävsjö Folke Ekelund, Sävsjö, Fredrik Hermansson, Hjärtlanda, Bernt Holm, Sävsjö, Håkan Holm, Torset, Gunnar Nelson, Sävsjö, Lars-Erik Pettersson, Sävsjö, Arne Wimmerstedt, Sävsjö, Kurt Wreimer Sävsjö, Ingegärd Blomstrand, Sävsjö, Berit Bloom, Sävsjö, Jean Dahreberg, Sävsjö, Gun-Viv Engdahl, Sävsjö, Inga Fransson, Hultsjö, Ingrid Gustavsson, Sävsjö, Elsie Henriksson, Sävsjö, Lillemor Johansson, Sävsjö, Gunnel Johnsson, Sävsjö, Barbro Lindegren, Vrigstad, Berit Ljung Sävsjö, Karin Nyman, Sävsjö, Barbro Rostedt, Sävsjö, Siv Stensson, Vrigstad, Ann-Britt Strömberg , Sävsjö, Ann-Britt Svensson, Vrigstad, och Britt Westerberg Sävsjö,

Onsdagen 13 maj

Femtio år

Femtio år fyller imorgon, torsdag, direktör Yngve Björkman , Sävsjö. Jubilaren är född i Stockholm, där han avlade studentexamen 1921. Han praktiserade sedan inom bilbranschen i Amerika samt vid bilfabriker i England. Efter ett flertal resor i Europa knöts direktör Björkman till Ford Motor Company, Stockholm, såsom försäljningschef, och sedan till Chrysler-koncernen samt blev sedermera chef för Nyköpings bilfabrik. Under kriget övertog denna fabrik AB Vatten & Ånga i Nyköping, vilket företag direktör Björkman efter kriget friköpte och flyttade till Sävsjö.

Jubilaren har ej deltagit i det kommunala livet. Hans största intresse förutom arbetet har varit sjö- och skärgårdsliv. Han är president i Sävsjö Lions Club och ordförande i Sävsjö bridgeklubb.

Lördagen 16 maj

Sävsjö akvarieförening

hade i tisdags kväll en trevlig månadsträff på

Skeppet, där ordföranden hr Tore Yderman bl. a. redogjorde för olika fisksjukdomar. Medlemmarna beslöt gräva en vattenloppsdamms på Djurgårdsområdet för att få levande föda åt akvariefiskarna . Vidare beslöt man företa en utflykt till Aneboda fiskodlingsanstalt.

Tisdagen 19 maj

Reningsverksförslaget antogs i sin helhet av stadsfullmäktige

Sävsjö stadsfullmäktige beslöt vid sammanträde på Sturesalen i går kväll att antaga det av Allmänna ingenjörbyrå i Stockholm upprättade förslaget till nytt reningsverk för stadens avloppsvatten. Projektet går löst på mellan 1,2 och 1,3 miljoner. Gårdagens beslut var ett av de viktigaste och ekonomiskt mest omfattande, som stadsfullmäktige träffat, men samtidigt också ett av de mest enhälliga och samförståndspräglade. En ansökan från källaremästare Th. Stomberg om förnyat tillstånd till utskänkning av pilsner i särskild lokal i stadshotellets källarvåning bifölls.

En anhållan från fattigvårdsstyrelsen om bemyndigande att höja tilldelningen av privata medel till omhändertagna folkpensionärer från 200 till 348 kronor om året från 1 maj bifölls. En skrivelse undertecknad av ledamöterna Sörensen, J.W. Pettersson, Nils Andersson och Martin Kling med begäran om tillsättande av en kommitté i och för en förutsättningslös utredning om en skenfri korsning av järnvägen i stadens centrum hänsköts till drätselkammaren.

Fredagen 29 maj

Tid är pengar(annons)

Reducera raktiden genom att övergå till elektrisk rakning. Philips dubbel m.fl. fabrikat på lager. Gör ett besök och provraka.

Ekelunds Instrument- och radioaffär

Onsdagen 10 juni

Hälsa till Sävsjö sa´ Ingrid Bergman

-Hälsa så hjärtligt till alla i Sävsjö, sa´ Ingrid Bergman vid ett telefonsamtal med stadens kommunalborgmästare Paul Palmér på tisdagseftermiddagen. - Jag kommer så väl ihåg huset, där min farfar bodde och där jag tillbringade många lyckliga barndomssomrar, fortsatte Ingrid som långt innan filmstjärnan i

henne anades sprang omkring på rultiga ben på Godtemplargatan i Sävsjö. Huset där farfadern bodde ligger vid nämnda gata och bär numera en nummerplåt med siffran 4. Verkligen roligt skulle det varit att få återuppliva gamla barndomsminnen från Sävsjö, men tyvärr har vi redan bestämt att göra hemfärden över Örebro och Göteborg var Ingrid's okonstlade kommentar, då borgmästaren sporde, om inte staden kunde få äran av ett besök. En visit i Sävsjö av Ingrid Bergman hade givetvis betytt mycket i reklamhänseende för staden, vilket naturligtvis den gode borgmästaren inte var främmande för. Han och övriga sävsjöbor får väl trösta sig med, att Ingrid lovade komma tillbaka till Sverige och då försöka få en stund över även åt sin barndoms sommarstad.

Onsdagen 10 juni

Ur "Blick på stan" sign. Bros.

Högtider i långa banor satte sin prägel på staden sistlidna veckohelg. I Hembygdsparken samlades man till flagg- och söndagsskolfester. Flaggfesten blev både minnesvärd och poängrik, sedan den väl kommit igång. Kanske var det den reklamerade hälsningstalaren riksdagsman Pettersson man väntade på, vilket förefaller vara onödigt, eftersom han aldrig hade blivit tillsagd av flaggkommittén. Nåja, stadsfullmäktiges ordförande Edvin Andersson remplacerade J.W och ingen blev lidande på det. Ett slag fick man förstås intryck av, att den blågula flaggan definitivt avkopplats från vidare samröre med svenska folkets öden och äventyr, när det högtidligen utsades, att "vi har samlats för att fira minnet av densamma". Den ett ögonblick befarade begravnin sågs emellertid strax därpå i toppen på en flaggstång och allmänheten andades lättare, alltmedan sjökaptenerna i musikkåren blåste en sprittande komposition, som kallades fanfar, förmodligen alluderande på att den gamle scoutpappan Edvin vid tillfället uppträdde som flaggpappa.

Torsdagen 11 juni

Centralantenn och sopnedkast finesser i moderna sävsjöhus

Vid senaste årsskiftet uppvisade Sävsjö stad en så pass blygsam ökning av sitt invånarantal som 14 personer. Denna futtiga siffra står dock på

intet sätt i proportion till den byggnation, som råder i staden och som av antal efterfrågade lägenheter att döma är synnerligen motiverad. På det s.k. Hägneområdet i stadens södra del har sålunda en imponerande villabebyggelse växt fram under de sista åren mestadels bestående av 1-plans- och 1½-planshus men även av en del tvåvåningshus. De nyaste tillskotten av sistnämnda typ ligger koncentrerade i kv. Gäddan vid Parallellgatan och består av linjerena, rymliga bostadsfastigheter i två våningar. Huvudparten av dessa – eller noga räknat 5 hus har byggnadsfirman Rambrandt & Broddegård som huvudentreprenör. Fastigheterna är givetvis helmoderna med parkett, öppna spisar, sopnedkast, centralantenn med förstärkare, kylskåp (även i kokvråna) etc.

Byggnadsmaterial är Siporex i ytterväggar och blocksten i mellanväggar.

Samtliga fastigheter är sicksackplacerade med gavel åt Parallellgatan., allt enligt den uppgjorda stadsplanen.

Måndagen 15 juni

305 deltagare i årets skyttefest

Ingen behöver längre tvivla på vilket företag i Sävsjö, som f.n. kan stoltsera med stadens bästa skyttar. Sävsjö Snickerifabrik är namnet, som lyste i särklass klarast vid Smålands Dagblads och Sävsjö Skytteförenings korporations-skjutningar på söndagen. "Snicken" gjorde obarmhärtigt rent hus i samtliga lagtävlingar och tog sålunda vandringsprisen för både 3-, 4-, och 5-mannalag. Undra på att chefen Nisse Andersson sken som en sol långt in på nattens småttimmar och idag bjuder hela personalen på kaffe. 40-åriga individuella triumfatorn Harry Rambrandt är välkänd chef i byggnadsfirman Rambrandt & Broddegård, skyttetävlar i klass II och uppnådde i och med söndagens storseger sin hittills största framgång som knallpåkshanterare. Med sina blott två skytteår på nacken har han gjort kometkarriär och respekten för namnet blir väl än större efter gårdagssegern. Är också god pistolskytt.

Kaffet började ta slut i serveringen och goda råd var dyra. Serveringsbasen och spjuvern Hugo Johansson i Komstad plockade då ur paviljongens skrymslen fram en burk surrogat,

modell E 4, från anno dazumal – den smörjan serverar vi inte sa kaffeexperterna-servitriserna. Varpå Hugo i smyg kokade en brygd på ”surret” och serverade de lyckligt ovetande damerna, som drack med utomordentligt god smak. Knallens min just då var värd pengar.

Måndagen 22 juni

Midsommaraftonens festlighet

i Hembygdsparken formade sig till en trivsamt, färgglad familjefest i bra väder och bästa stämning. Den fagraste grönska hälsade deltagarna i festståget välkomna, när de till spelmanstonerna av Gärdebylåten svängde in i den vackra parken. Festståget utgick från Lundbergs plan, där midsommarstången klätts. Först åkte de tre spelmännen Viktor Elfström, Bengt Karlsson och Lennart Pramner, sedan följde lövade skindor fulla av barn med blomster i håren och sist den gamla Buick modell Å, med vilken motorduon Börje Wikström – Henry Arnesson startade i Vimmerbyutställningens rally på lördagsmorgonen.

Sedan den lövade stången, som bars av handfasta karlar, placerats på sin plats, välkomsthälsade hembygdsföreningens klockarefar, byggmästare Fabian Andersson, de närvarande med en dikt av smålandsskalden Pälle Näver. Sävsjö folkdansgille hade en trevlig uppvisning och därpå var det dags för dans och lekar. Lekledare var bankkassör Ove Söderqvist, och han kan när som helst börja ge lektioner i gamet, så trevligt och entusiasmerande som han uppträdde. En annan uppskattad programpunkt var skämtlekarna, i vilka såväl barn och äldre deltog med liv och lust. I gröngräset drack man kaffe och njöt av naturens och den församlade ungdomens fågring medan spelmanstrion avverkade hela den välkända repertoaren. Hela tillställningen blev en etappseger för arrangörsföreningen i kampen för Hembygdsparkens bibehållande.

Onsdagen 24 juni

Nattlig Sävsjö-brand ödelade verkstadskåk
Fabrikör Carl Johanssons snickerifabrik vid Tegnérgatan i Sävsjö härjades natten till tisdagen av en brand, som så gott som helt förstörde den tvåvånings-träbyggnaden med maskiner och diverse dyrbara möbelarbeten. Verkstaden ligger

i centrum av staden och är tätt omgiven av bostadsbebyggelse i trä, varför situationen ett slag tedde sig hotande. Det var fru Annie Hagermo, som från ett närbeläget bostadshus först observerade faran. Sävsjö brandkår erhöll larmet kl. 02.55, och då de efter en snabb utryckning anlände till brandplatsen var byggnaden helt övertänd invändigt och lågorna slog ut genom fönstren och taket. Genom ett exemplariskt utfört arbete gjorde sig brandmännen till herrar över den nattliga brasan och efter cirka en timma hade man full kontroll över elden. Hur den uppstått är oklart. Den synes ha börjat i västra gaveln, där diverse brännbart material förvarades i övervåningen. Värdet av det brunna taxeras approximativt till mellan 40.000 och 50.000 kronor. Ägaren har enligt uppgift försäkrat till fulla värdet.

Onsdagen 1 juli

Drätselkammaren i Sävsjö hade på måndagens sammanträde en omfattande föredragningslista. DK beslöt att i samråd med Röda korset anskaffa nödvändiga attiraljer för livräddning vid Eksjöhovgårdsbadet samt iordningställa bryggorna. Förslag till kontrakt med innehavaren av stads-hotellet godkändes i princip. Till städerska på drätselkontoret antogs tills vidare fru Gun Fransson. DK tillstyrkte att pilsnerrättigheterna för Hotell Du Nord överföres på fru Rosa Arbin. Bland föredragningsärenden förelåg arbetsförmedlingens veckorapport av vilken framgick att vid sista veckoslutet 3 arbetslösa fanns i Sävsjö, därav 1 svårplacerad.

Fredagen 3 juli

Badförbud. Efter beslut av hälsovårdsnämnden utfärdas härigenom badförbud för vattensystemet Skrapstadssjön, Torkån, Sävsjön och Ljungaån till den del detsamma är beläget inom Sävsjö stad. Kommunalborgmästaren.

Lördagen 4 juli

Karusell blir det i kväll i Folkets park under ledning av Simon Johansson från Alvesta. Förelöp biljetter finns i Cigarmagasinet.

Tisdagen 14 juli

Ett **herrarmbandsur** upphittat i Sävsjö intill korvkiosken vid bommarna. Återfås mot

beskrivning och annonskostnad. Gustav Roschester, tel. 416, Sävsjö.

Torsdagen 16 juli

Unikt jubileum. Tre av polismännen i Sävsjö kan fira ett unikt jubileum i år. Överkonstapel Robert Wielander och polismännen Albin Andersson och Gustaf Carlsson anställdes nämligen av Sävsjö kommunala myndigheter år 1928 som ordningens upprätt-hållare och alla tre, som fortfarande uppehåller sina tjänster, kan alltså se tillbaka på ett 25-årigt arbete i stadens tjänst.

Måndagen 27 juli

Sävsjö-polisen rapporterar att veckohelgen varit lugn. En fyllerist togs på lördagskvällen. På fredagskvällen stals en skinnjacka från en parkerad motorcykel i korsningen Odengatan - Storgatan. Jackan är brun till färgen och försedd med s.k. halvskärp. Ev. upplysningar mottages tacksamt av polisen.

Fredagen 31 juli

Diagonaltrafiken på torget slopas. Sävsjö stads trafiksäkerhetskommitté beslutade den 20 september 1951 att hemställa till resp. myndigheter att den nuvarande diagonal-körningen över Stora torget slopas, vidare att torget permanentas och gångbanor anläggas. Genom dessa åtgärder, som redan i höst kommer att gå i verkställighet, kommer torget mera till sin rätt i stället för att som nu vara en enda stor landsväg.

Onsdagen 5 augusti

Arbetsförmedlingen i Sävsjö redovisar för juli månad 48 manliga arbetssökande. Av 38 lediga platser tillsattes 18. Antalet kvinnliga arbetssökande var 41 och av 49 lediga platser tillsattes 21. Tre arbetssökande från annat håll har placerats i Sävsjö och 6 har genom arbetsförmedlingen fått arbete från annan ort.

Måndagen 10 augusti

Sävsjö-konsum lägger inom kort en ny butik till sina föregående, men denna gång blir det en rullande sådan. En butiksbusse kommer nämligen att sättas in med regelbundna turer omkring Sävsjö med N. Målen i söder och Sandsjöfors i norr som ändpunkt.

Tisdagen 11 augusti

Springpojke erhåller god plats omgående. Georg Anderssons Eftr. Tel 153, Sävsjö.

Fredagen 28 augusti

Kommunala realskolans styrelse hade i går kväll sammanträde, varvid bl.a. förslag till budget för år 1954 uppgjordes. Enligt detta skall utgifterna belöpa sig till cirka 189.000 kr. och inkomsterna till 108.000. Styrelsen beslöt inköpa en dammsugare och en personvåg samt låta utföra vissa smärre reparationer på skolbyggnaden.

Tisdagen 1 september

Föreningen **Sävsjöpojkar** firade i lördags 10-årsjubileum i Sävsjö. Föreningen bildades i september 1943 och räknar för närvarande 83 medlemmar, därav 34 boende på annan ort.

Fredagen 4 september

Den nya badinrättningen i Östra skolan kunde på torsdagen tagas i bruk av allmänheten. Det allmänna badet har nu kombinerats med skolbadet i nya Östra skolan under det att gamla badhuset tagits i anspråk av elverket till förråd och kontorslokaler.

Lördagen 5 september

Röda kvarn, Sävsjö, Lördag 8.15, Söndag 6.30 och 8.30 Bt. Flickan från Backafall Söndag kl. 4 matiné Djungel-Jim och leopardkvinnan.

Måndagen 14 september

Sävsjöpojkar vandaliserar. En skara pojkar i slyngelåldern strövar fram och tillbaka på stans gator en mörk och kulen höstkväll. Rätt som det är passerar de en lummig trädgård. Genast gör sig den instinktiva slyngelmentaliteten på-mind;det riktigt "kliar" i tonåringarna. De anar nämligen, att det bakom bakom buskagen döljer sig något av ett Edens förbjudna fruktträd. Man tittar på varandra, ord är överflödiga, tanken är nämligen densamma hos var och en av skarans medlemmar och en dylik idéassociation är för dem lika med handling. Försiktigt kryper de in genom grinden och sprider sig åt var sitt håll; därframme skymtar några härliga plommon; det vattnas i munnen, och strax fyller den förbjudna men just därför dubbelt härliga frukten magens

och fickornas alla tänkbara utrymmen. Morgonen efter har trädgårdsägaren bara att konstatera ett för honom sorgligt men vanligt faktum, d.v.s. att ett plommon- eller äppelträd är kemiskt rent från all frukt.

Onsdagen 16 september

Sävsjö stads drätselkammare hade på måndagen sammanträde. Som första ärende behandlades köpman Oscar Hultqvists ansökan om överlåtelse av sin å stadens mark belägna kiosk till sin hustru, vilken transaktion godkändes.

Lördagen 19 september

Sävsjö FF:s pojklag spelar på söndag mot serieledande IFK Stockaryd på Grusvallen. Vid otjänlig väderlek går matchen på Östra skolans plan. SFF mönstrar följande lag: Runar Johansson - Rolf Andersson, Roland Björk - Christer Nilsson, Sven-Olof Isacson, Kennert Hall - Lennart Larsson, Arne Sjögren, Karl-Johan Bloom, Lennart Strömquist, Andersson, Ekelund.

Tisdagen 29 september

Levande skyltning. Utanför Emil Anderssons skyltfönster uppstod kö i söndagskväll, och orsaken var de mannekänger, som visade upp höstens nyheter i damulstrar och klänningar av ledande svenska fabrikat. På grund av den stora publikanslutningen - egendomligt nog fanns många herrar i samlingen - hade vi ingen möjlighet att syna de vackra saker, som visades.

Fredagen 2 oktober

Jubileum i Tingshuset. Ett jubileum i all tysthet kunde tingshusvaktmästare Gustaf Engdahl fira vid sävsjötinget i går. Det var nämligen jämt 20 år sedan han tillträdde befattningen som vårdare av rättens boning i Sävsjö. Medan endast 12 mål handlades vid gårdagstinget, stod hela 102 mål på uppropslistan vid Engdahls premiärting, som för övrigt varade i två dagar. Endast vid ett tillfälle har Engdahl under de två decennierna svikit ett rättssammanträde med sin närvaro. Det var i fjol, då han på grund av sjukdom en gång nödgades lämna nycklarna i andra händer.

Lördagen 3 oktober

Löfte till sävsjöfamilj att adoptera återtog av modern. En strid har blåst upp kring en tysk flicka, som vistas hos familjen Carl-Erik Lilliegren i Sävsjö. Den tyska modern kräver att få sitt barn tillbaka. Sävsjöfamiljen fick löfte om att adoptera flickan, som heter Ursula Rihn och är fyra år gammal. Nu vill Ursulas riktiga mamma inte gå med på adoption. Men de svenska föräldrarna ämnar inte godvilligt lämna barnet ifrån sig. Domstol får avgöra hur saken skall lösas.

Måndagen 5 oktober

Fr. o. m. i dag hålles **biblioteket** vid Godtemplargatan öppet måndagar och torsdagar kl. 19.30 - 20.30.

Måndag 12 oktober

Mjau-mjau i Sävsjö. En fastighetsägare vid Köpmangatan ålades att tillse, att av vederbörande hållna katter icke förorenar i fastigheten på sådant sätt att obehaglig lukt uppstår. Sådan lukt har nämligen konstateras i skilda delar av fastigheten. Om fastighetsägaren icke kan ägna kattorna nödig tillsyn, skall de avlägsnas från fastigheten.

Onsdag 28 oktober

Ställverkets plats segsliten DK-fråga. Drätselkammaren hade på måndagen sammanträde, varvid som första ärende behandlades den bordlagda frågan om elverkets nya mottagningsstations förläggning. Efter ingående diskussion blev såväl denna fråga som verkstyrelsens förslag om införande av vattenmätare i bostadsfastigheter inom staden föremål för bordläggning. Frälsningsarmén hade ansökt om anslag med 500 kr. till musikundervisning i ungdomsarbetet. DK tillstyrkte enhälligt.

Fredag 30 oktober

Futtiga klubben har sammanträde som vanligt måndag kl. 20. Styrelsen

Onsdag 4 november

50 år fyller i morgon en välkänd sävsjöbo, plåtslagerimästare **Oskar Karlsson**, Tegnérsgatan 23. Jubilaren är född i Sävsjö och tjänade sina första levebröd inom sågverksrörelsen. Senare blev ha skofabriksarbetare och så småningom

övergick han till plåtslageriyrket, inom vilken bransch han nu driver egen rörelse tillsammans med en broder.

Fredag 6 november

En olyckshändelse inträffade vid 17-tiden igår, varvid en 6-årig son till ingenjör Börje Wikström, Östra Esplanaden 7, under lek bröt ena lårbenet. Enligt uppgift skulle pojken ha blivit utsatt för omild behandling av äldre lekkamrater med den olyckliga utgången som följd. Han fördes till lasarettet i Eksjö.

Måndag 9 november

Fotoklubb bildad i Sävsjö. På fredagsskvällen var ett flertal intresserade fotoamatörer samlade på konditori Sture och diskuterade bildandet av en fotoklubb i Sävsjö. Deltagarna valde en interimsstyrelse, bestående av fröken Birgit Sandström, ingenjör Ragnar Hagberg och folkskollärare L. Edblad.

Onsdag 18 november

Sävsjö-familjen adopterar tysk tös. Femåriga Roswita Simon, som vuxit upp på ett barnhem i Braunschweig, får inom kort ett nytt hem i Sverige. Roswita skall adopteras av familjen Liljegren i Sävsjö och därmed får en besvärlig adoptionsfråga ett lyckligt slut. Familjen Liljegren tog som bekant hand om en annan tysk flicka, Ursula Rihn, och söte få adoptera henne. Föräldrarna gjorde emellertid invändningar och slutet blev att Ursula måste återvända till sitt ursprungliga hem i Tyskland. Hr Liljegren ville emellertid inte överge tanken på att adoptera ett barn, och nu blir det i stället Roswita.

Tisdag 15 december

Unghögern firade på lördagskvällen Lucia på Sturesalen. Ljuskrönan bars av fröken Inga Carlsson och i programmet medverkade bl. a. fröknarna Ulla Andersson och Ann-Louise Lundberg med duettsång. På söndagen besöktes pensionärerna på ålderdomshemmet vilka undfågnades med kaffe m. m.

Lördag 19 december

Sävsjö KFUM:s triangelpojkar hade på onsdagskvällen terminsavslutning och luciafest. Först utträttades prisutdelning för höstens bordtennisserier, där resultaten blivit: div. 1: 1) Olle Göransson, 2) Stig Linder. Div 2: 1) Rolf Brodin, 2) Eire Lagerkvist. Div 3: 1) Kenneth Larsson 2) Arne Lind. Så inträdde lucian med tärnor och serverade kaffe och lussekatter. En stunds skämttävlingar stod också på programmet och som avslutning hölls en andaktsstund av pastor Sundberg.

Tisdagen 22 december

"Flygande tefat". En skara skinnkälksåkande barn i en slänt gav disponent Georg Gillmert på JH-fabriken idén att lösa gåtan med de flygande tefaten på sitt eget speciella sätt. Han konstruerade en med läderhandtag försedd cirkelrund plåtskiva påminnande om en kaffebricka, och därmed anser han sig ha bidragit avsevärt till alla små byxbakars livslängd. "Flygande tefat" är det träffande namnet på den nyaste JH-produkten, som redan släppts ut i marknaden och av sakkunskapen konstaterats ha ett mycket gott glid.

Maj-Sofie Anderson och Nils Olov Thomas

Sävsjö Hembygdsförening Verksamhetsberättelse

Styrelsen för Sävsjö Hembygdsförening får härmed avge följande verksamhetsberättelse för år 2012.

Årsmötet hölls i IOGT-lokalen torsdagen den 29 mars 2012. Förhandlingarna leddes av Ingvar Jarfjord.

Prosten em. Anders Blomstrand berättade om sin uppväxt i Sävsjö prästgård och om Indiarummet, vidare om sin släkt och fem generationer präster från tidigt 1800-tal. Mycket av berättelsen finns i De Blomstrandska familjebreven 1830-1952 som Anders Blomstrand och systemen Ingegerd Blomstrand gett ut i boken med titeln ”Får jag se dig åter ansikte mot ansigte?” Anders avslutade med att visa bilder.

Föreningen bildades den 2 maj 1922 och fyllde 90 år 2012. Harald delade ut blommor och diplom till Elsa Pettersson, Stina Arbin, Helena Hellqvist och Lisa Einarsson för mångårig marktjänst. Elna Nilsson fick en blombukett för bl.a sitt

arbete med att sätta text till årets Dvd-skiva. Bengt-Göran ”Laban” Johansson fick en fiktiv medalj för mångårigt arbete inför den riktiga medaljutdelningen, som skulle ske senare i vår.

Margareta och Gösta Holm fick blommor för sitt arbete med bl.a. midsommarfesten. Nils Olov Thomas fick blommor för sitt arbete med hemsidan.

Kaffe med dopp serverades till de cirka 100 mötesdeltagarna, och kvällen avslutades med dragning på lotterierna.

Styrelse mm

Till ordförande för 2012 valdes Harald Petersson

Övriga ordinarie ledamöter

Valda för 2011 och 2012

Maj-Sofie Andersson

Jan-Olof Johansson

Göran Svensson

Nils Olov Thomas

Valda för 2012 och 2013

Harald Petersson
Claes-Göran Andersson
Barbro Carlsson
Olle Mill

Ersättare valda för 2011 och 2012 Barbro Eckerbom och Börje Carlsson
Till valberedningen omvaldes Bengt-Göran Johansson och Jan Holst med Bengt-Göran som sammankallande.
Revisorer valda för 2012 Bertil Boman , nyval Lennart Ljungqvist. Ersättare Sonja Gustafsson.

Styrelsen konstituerade sig enligt följande:
Ordförande: Harald Petersson, kassör: Maj-Sofie Andersson, sekreterare : Nils Olov Thomas.
Övriga styrelseledamöter: Claes-Göran Andersson, Barbro Carlsson, Jan-Olof Johansson, Olle Mill och Göran Svensson.

Till intendenten för Hembygdsparken 2012 har varit Gösta Holm, Bengt-Göran Johansson, Jan-Olof Johansson och Per Petersson (flaggning).
Stugvärdar för 2012 har varit Liselotte Lagerqvist och Anette Gunnarsson.

Ledamot i Hembygdsrådet 2012 var Maj-Sofie Andersson med Harald Petersson som ersättare.

Medlemskap

Föreningen är medlem i Jönköpings läns Hembygdsförbund, Sveriges Hembygdsförbund och Stiftelsen Komstad Kvarn.

Verksamhet

Lagom till årsmötet fick medlemmarna den efterlängtnade årsskriften, som i år var särskilt välfylld och redigerad av Nils Olov Thomas. Årsskriften började ges ut 1972 och fyller alltså 40 år. Även i år bifogades en DVD-skiva med Sävsjöfilmer i utskicket till

medlemmarna. Det var den sjätte i ordningen. Årets filmer var signerade Eric Rodin liksom fem av de tidigare. Carl Källström hade skapat skivan från 2009.

Föreningen har köpt in en kamera och en ljudinspelningsapparat under året.

Enligt kommunens översiktsplan skulle Hembygdsparken kunna användas till ett nytt vårdboende eller bostäder. Varje gång när Hembygdsparken varit hotad har det blivit en stark folkopinion ”rör inte vår Hembygdspark”. Föreningen beslutade att avge ett yttrande över detta till kommunen.

I mars bestämde dock kommunstyrelsen att denna punkt skulle utgå och det är inte längre aktuellt att flytta parken, delvis beroende på att det skulle bli för dyrt att flytta husen.

I april hade länets Hembygdsförbund årsmöte på Ädelfors Folkhögskola, och där fick Bengt-Göran ”Laban” Johansson mottaga en förtjänstmedalj i guld för mångåriga insatser för Sävsjö Hembygdsförening. Så gott som hela styrelsen var också där och gratulerade vår ”Laban”.

Studiecirkeln fortsatte även i år. Ett 15-tal intresserade deltagare träffades på onsdagsförmiddagarna i Medborgarskolans lokaler på Köpmansgatan. Vi försökte identifiera personer på våra många bilder från 1960-talet. Bilderna har vi fått från Smålands-Tidningen. Samtidigt studerade vi tidningsläggen från samma tid. Vi har också gått igenom Olle Göranssons privata samling

av vykort från Sävsjö och de finns inlagda på Hemsidan Cirkeln fortsätter även 2013.

På hemsidan finns också bilder från Sävsjö i nutid. Nils Olov har bl.a. gjort ett bildspel från Melins bageri.

I april sattes den sista torpskylten upp vid torpet Byholm under Mejensjö Norregård. Den kom aldrig upp vid torpskyltningen i Norra Ljunga socken på 1980-talet, troligen var det oklarhet om var skylten skulle stå, som gjorde att man väntade. Nu fick i alla fall Börje Karlsson, Lars Petersson och Tommy Nilsson äran att sätta upp den sista torpskylten i Norra Ljunga socken.

Vårstädningen ägde rum i april. En trogen skara ställde som vanligt upp och nyponbuskarna klipptes ner runt Ljungstugan inför den förestående rödfärgningen.

I början på året hade vi fått besked om att vi beviljats bidrag från Länsstyrelsen, som vi hade sökt hösten 2011. Bidraget var på 115.850 kr och gällde förvaltning av värdefulla kulturmiljöer i projektet "Hus med historia". Vi fick bidraget för restaurering och målning av fönster på Ljungastugan, Vaxblekeriet och Statarstugan, målning av dörrarna på Ljungastugan och Statarstugan, målning av fasaderna på Ljungastugan och Vaxblekeriet samt antikvarisk medverkan.

Vi hade tur, att vädret i maj blev soligt och vackert, så våra egna fixare Jan-Olof Johansson och Tommy Nilsson satte igång att måla husen mm ideellt. Några delar fick bytas ut bl.a vindskivorna på Statarstugan och Muntarpsstugan. Hängrännor på Muntarpsstugan byttes också ut. Kenneth Andersson hjälpte till med målningen. Även övriga hus i Hembygdsparken fick en välbehövlig strykning av rödfärg och Muntarpsstugans blå fönster bättrades på. 35

dagsverken blev det eller 276 timmar som värderades till 180kr/timme= 49.680.

Föreningen fick bidra med egna pengar på ca 27.000 kr.

Målningen av 36 fönster lämnades bort till Erikssons Färg. Sävsjö Måleri & Färg AB fick sälja färg.

Antikvarien Arja Källbom såg till att rätt färg och rätt material användes. Linolja och Falu ljusröd färg beställdes.. Fönstrena i Ljungastugan fick en aning grå nyans vilket var tidstypiskt för huset.

Nya skyltar om husens ursprung tillverkades av Jan-Olof Johansson. Han satte senare upp på dem på respektive hus.

Vi tog bilder och laddade in på hemsidan allt efter att arbetet fortskred, så att allmänheten kunde följa det hela. Även Smålands-Tidningen rapporterade om målningsarbetet.

På eftersommaren kom länsstyrelsens representant Bengt Ljung på slutbesiktning. Vi fick godkänt och bidragspengarna betalades snabbt ut.

Några i styrelsen tyckte inte att det fanns några bra vykort i rätt storlek från Sävsjö. Av en slump kom vi i kontakt med Eva Jonasson, en duktig amatörfotograf. Hon tog ett antal bilder när Sävsjö var som allra vackrast i maj månad, Vi valde ut två motiv och beställde vykortet från ett tryckeri. Turistbyrå, Konsum och Gunnars Servicebutik tog emot korten för försäljning. De sålde bra och vi fick beställa en ny upplaga fram på sommaren. Speciellt tyska turister köpte många.

Årets traditionella midsommarfest firades i varmt och soligt väder. Många barnfamiljer kom i år tidigare och ville hjälpa till att klä stängen. Nytt för i år var att vi i annonsen skrev att vi började festen kl. 14.00 i st.f. som tidigare kl 15.00 med klädsel av stängen från kl 14.00.

Annika och Helén Flink ledde lekarna runt midsommarstången och Rigo Jonsson spelade dragspel till.

Festdeltagarna bjöds på underhållning av Smålandsbälgarna. Kaffe med ostkaka eller hembakat serverades i det nyinköpta serveringstältet.

Ett populärt inslag är när Per-Olof Gustavsson kommer med sin häst och vagn, och de som vill kan hoppa upp i vagnen och åka en runda.

Populära var också lekarna som Magnus Flink ledde. Lotter såldes och 22 ostkakor delades ut som vinster.

I år var första året Komstad kvarn var utarrenderat till Olof och Anna Karin Rostedt och föreningarna som ingår i stiftelsen fick möjlighet att delta i våffelkvällarna. Vid två tillfällen hade vi hand om parkeringen och sålde lotter med räksmörgåsar från kaféet som vinster.

Skomakerimuseet var öppet några veckor under sommaren. Två ungdomar fick feriearbete hos Hembygdsföreningen. De satt då i museet och scannade in bilder från arkivet och arbetade med att fotografera våra föremål i Ljungastugan.

Vi fortsatte fjolårets populära sommarcafé i Hembygdsparken fem söndagseftermiddagar

13.00-17.00 i juli månad. I år hade vi utökat med olika programpunkter kl.15.00. Först ut var Britt-Marie Andersson, som blev SM-mästarinna i ostkaka. 2011. Hon hade bakat flera läckra ostkakor som serverades till kaffet. Britt-Marie berättade också för besökarna om både SM-tävlingen, och om hur hon går till väga för att få den bästa ostkakan. Det blev publikrekord den söndagen. Vädret var vackert, så många satt ute.

Inför andra söndagen hade Tommy Nilsson städat ut Vaxblekeriet inför demonstrationen som Allan Andersson skulle ha. Tommy och Nils Olov hade hittat många bilder och anteckningar från verksamheten nere i vårt arkiv. Dessa hade lämpligt satts upp i Vaxblekeriet. Allan började med att berätta vad han kom ihåg från arbetet där. Det fanns också flera i publiken som hade minnen från Hanna och Annie Sandell. Allan bjöd också på musik på sin saxofon. Som avslutning vandrade alla ner till Vaxblekeriet för att titta på, när Allan med stöd av sin bror Ingvar visade hur blekningen gick till i de olika momenten.

Tredje söndagen var det knäpptyst i Ljungastugan när Elna Nilsson berättade en hel timma om hur det var att växa upp i 30-talets Sävsjö. Det är alltid lika spännande att höra Elna berätta. Stugan var så gott som fullsatt.

Fjärde söndagen var det Bengt-Elis Petterssons tur att framföra en fullmatad berättelse om kräftor och kräftfångst. Han hade dukat upp ett helt bord med kräftprylar,

snapsglas och annat som hör kräftskivor till.

Femte och sista söndagen hade Olle Mill ordnat så att biexperten Ingvald Petersson kom och berättade om bisamhället. Olle hade byggt upp en kupa i modernt snitt och hade massor av attiraljer som behövs för att få honungen.

I samband med årets 90-årsjubileum satte vi samman en utställning på Stadsbiblioteket. Eva Mill var huvudansvarig för innehållet på ett antal skärmar som på ett lättillgängligt sätt presenterade glimtar från föreningens verksamhet både förr och nu. Bilder visade föreningens olika byggnader. Pärmar med tidningsurklipp var utlagda för intresserade. Gamla skolplanscher hängdes upp i "Galleriet" och föremål från Skomakerimuseet, Statarstugan och Ljungastugan visades i bl.a monter i éntren och i skyltfönster. Utställningen pågick en månad.

Intresset för kyrkogårdsvandringen vid Vallsjö gamla kyrka den 4 augusti var riktigt stort. Den leddes som vid de två tidigare vandringarna på Vallsjö och Norra Ljunga kyrkogårdar av Inger Högberg och Bertil Zettergren.

Det var strålande väder och vi fick höra berättelser om människor som vilade här på denna vackra plats vid den gamla 1100-talskyrkan. Inger och Bertil hade gjort ett gediget forskningsarbete, som vi fick ta del av.

Efter helgsmålsbönen med Erik Karlsson inbjöds till Torsets skola för kaffeservering och Britt-Maries Anderssons råmjölkspannkakor fick en strykande åtgång.

I september fick föreningen reda på att Sävabo hade planer på att bygga bostäder utmed Torkåns östra sida. På tomten finns en byggnad från 1870-talet som bl.a använts till garveri och färgeri.

Denna skulle nu bli hotad.

Hembygdsföreningen skrev ett brev till Sävabo och kommunen och vädjade att byggnaden skulle få vara kvar, för att på så sätt också bevara den gårdsmiljö som var typisk för stationssamhället som växte fram i slutet av 1800-talet.

Årets husförhör ägde rum torsdagen den 25 oktober i Ljungastugan. Kyrkoherde em. Ulf Winter berättade i år om Lina Sandell. Man sjöng några av hennes psalmer och Harald spelade orgel till. Vid efterföljande kaffeservering serverades råmjölkspannkaka, vilket hade visat sig vara mycket populärt vid kyrkogårdsvandringen.

Den 10 november var det dags för den årliga "arkivens dag". I år var temat "framtiden". Vi funderade mycket på vad vi skulle hitta på, men kom på att "framtiden" var ju våra barn.

Vi kontaktade förskolorna i staden och bad dem göra fotocollage från sin verksamhet. Väggarna i Ljungastugan hängdes fulla med trevliga alster, som vi visade lördagen den 10 november och serverade kaffe. Vi hade även plockat fram och ställt ut leksaker och barnkläder från arkivet. Veckan därpå var förskolorna inbjudna under två dagar att titta på utställningen, ett 50-tal barn med fröknar kom enligt schema. Många av fröskollärarna tyckte det var trevligt att få komma in i Ljungastugan, eftersom de ofta har aktiviteter i Hembygdsparken med barnen och då är stugan inte öppen.

Längre fram i november hade vi arbetskväll i Skomakerimuseet, där vi band dörrkransar av olika mossor och ris och pynt. Massor

med granris hade plockats hem från skogen och användes till att göra julbockar. Det blev en hel del kransar och bockar gjorda.

En av julbockarna var en högvinst vid vårt stånd på Köpmansgatan på juls skyltningslördagen den 24 november.

Andra högvinster var hemystad ost, stora julgrisar i trä och handgjorda korgar. Vi hade även lite försäljning av kransar, hemstickat och träsaker mm.

Den som inte vann på lotterierna kunde pröva chokladhjulet. Vi turades om att sköta

Styrelsens tack

till alla, som med arbete, gåvor eller på annat sätt möjliggjort för föreningen att kunna arbeta, riktas ett varmt TACK.

Ett särskilt stort **TACK** till **Jan-Olof Johansson** och **Tommy Nilsson** för det ansvar de känt för att ta sig an restaureringen av föreningens byggnader i samband med att vi fick bidrag från projektet ”**Hus med historia**”. De har helt ideellt lagt ner åtskilliga timmar för att få byggnaderna i bra skick.

Sävsjö 2012-01-21

Styrelsen

ståndet mellan kl 11 och 17.

Medlemmar

Föreningen har vid verksamhetsårets slut 475 medlemmar en ökning med 25 från förra året.

Anslag

Föreningen har under året erhållit kulturbidrag från Sävsjö kommun på 5.000 kr för sin verksamhet.